

Қазақстан Республикасы
Оқу – ағарту министрінің
2022 жылғы « » _____
№ ____ бұйрығына -қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу – ағарту министрінің
2022 жылғы « » _____
№ ____ бұйрығына -қосымша

Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7-сыныптары үшін «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған орта білім беру деңгейінің 5-7-сыныптары үшін «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы (ары қарай – Бағдарлама) 2007 жылғы 27 шілдедегі ҚР «Білім туралы» Заңы 1 бап, 19 тармағына сәйкес әзірленді.

2. Бағдарлама мақсаты – білім алушылардың жеке психофизикалық және танымдық қабілеттерін ескере отырып, табысты әлеуметтену үшін сөйлеу дағдыларын жетілдіру арқылы коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру.

3. Бағдарламаның оқу міндеттері:

1) сенсорлы-перцептивті қабілетін, дыбысталған сөйлеу тіліне зейіні мен қызығушылығын дамыту;

2) қарым-қатынастың вербалды және бейвербалды құралдарын қолдану қажеттілігін, сөйлеу кезіндегі тәртіп негіздерін қалыптастыру;

3) қарапайым мәтінді тындап, түсіну дағдыларын, оның мазмұнын суреттермен сәйкестендіру білігін жетілдіру;

4) сөздердің дыбыстық-буындық құрамын қалыптастыру үшін ырғақты сезімін, дауыс пен тыныс алуын дамыту;

5) аталмыш Бағдарлама мазмұнына және зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған басқа оқу бағдарламаларына сәйкес, сөздік қорын анықтау және дамыту;

6) тіл арқылы қарым-қатынаста адекватты вербалды оқыту тәсілдерін жетілдіру.

4. Бағдарламаның түзете-дамыту міндеттері:

1) көру-моторлы тепе-теңдігін, ұсақ және артикуляциялық моториканы, жоғарғы психикалық функцияларды дамыту;

2) сөйлеу тілінің мағыналық және белгілеуші қызметін дамытуға әрекеттесу;

3) сөйлеу тілінің реттеуші қызметін дамыту негізінде тәртіптің ерікті реттелуін қалыптастыру;

4) әріптер мен цифрлардың бейнесін жазуға дайындық ретінде, қолжетерлік деңгейде графомоторлы дағдыларын дамыту;

5) ынтымақтастыққа қосу үшін білім алушылардың сөйлеу тұйықтығын жеңуге ықпал ету.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Бұл бағдарламаның мазмұны өмірлік маңызды бейімделу және сөйлеу дағдыларын игеруге практикалық тұрғыдан бағытталған;

6. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушылардың сөйлеу тілін дамыту ерекшеліктері келесі факторларға байланысты:

1) ойлау іс-әрекетінің бұзылуы;

2) жалпы және ұсақ моториканың кемшіліктері;

3) қоршаған ортамен өзара іс-әрекеттергі қиындықтар;

4) қарым-қатынас тәсілдері мен құралдарын өзгерту;

5) сөзбен белгілеу және вербализациялау жеткіліксіздігі;

6) қоршаған ортаны танудың бұрмалануы;

7) әлеуметтік тәжірибенің кедейлігі, тұлғаның қалыптасуындағы өзгерістер.

7. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларда сөйлеу тілі дамуының кемшіліктері жүйелі болып табылады: дыбыс айтуы, фонематикалық қабылдау, грамматикалық құрылым, сөздік қоры және фразалық үйлесімді сөйлеу тұтастай алғанда бұзылудың орташа және ауыр түрімен байланысты.

8. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау кезінде әлеуметтік коммуникация мақсатында сөйлеу тілін меңгеру деңгейін ескеру маңызды:

1) Қарапайым сөйлеу тілін меңгерген: қарапайым сөздермен және сөйлемдермен өз қажеттіліктерін білдіре алады, орындалған іс-әрекет туралы хабарлай алады, ересек адамның сұрағына жеке сөздермен, сөз тіркестерімен немесе сөз тіркестерімен жауап бере алады;

2) сөйлеу тілінің сипаты: сөйлеу тілі кеңейтілген сөйлеу деңгейінде дамыған болады, бірақ көбінесе әлеуметтік коммуникация мәселелерін шешуге бағытталмайды;

3) балама қатынас басым: сөйлеу тілін меңгермеген, табиғи ым-ишаралар, графикалық бейнелер, вокализациялар, жеке буындар және стереотиптік сөздер жиынтығы арқылы байланыс жасай алады;

4) сөйлеу тілін меңгермеген: коммуникацияны жүзеге асырмайды бұл ретте сөзшығармашылығы, сөзжасам іс жүзінде жоқ.

9. Бір сыныптың оқушылары зият пен психофизикалық дамудың бұзылуының әр түрлі деңгейімен, белгілі бір психикалық функцияның, практикалық дағдылардың қалыптасу деңгейінің теңсіздігімен сипатталады, бұл сөйлеу тілінің дамуын өзекті деңгейіне сүйене отырып, логопедиялық жұмысты жүргізу тиімділігін анықтайды.

10. Оқу процесін ұйымдастыру кезінде білім алушылардың неғұрлым жалпы психофизикалық ерекшеліктері ескеріледі:

1) психикалық бұзылулардың психикалық және соматикалық аурулармен, эмоционалды-ерікті саланың бұзылуымен үйлесуі;

2) көру, есту, тірек-қимыл аппаратының жергілікті немесе жүйелі бұзылуларының болуы;

3) дамудың біркелкі дамуы және негізгі жүйке процестерінің тепе-теңдігінің бұзылуы-тежелу және қозу: кейбіреулерінде баяу қарқын, сәйкессіздік, сөйлеу қозғалыстарының ыңғайсыздығы байқалады, ал басқаларында ретсіз, мақсатсыз әрекеттермен үйлесетін қозғыштық жоғарылайды;

4) сөйлеудің барлық құрылымдық компоненттерінің вариативті бұзылыстары: фонетикалық-фонематикалық, лексикалық және грамматикалық, бұл ауызша және жазбаша сөйлеуді қалыптастыруды қиындатады немесе мүмкін емес етеді, бейвербалды және балама коммуникацияның әртүрлі құралдарын қолдануды талап етеді.

11. Ауызша сөйлеу тілін меңгерген оқушылар үшін қолдың және артикуляциялық мүшелердің ұсақ дәл сараланған қозғалыстарын жүзеге асырудағы қиындықтары тән: затты ұстау, позаны ұстап тұру, тілдің ұшын жоғары немесе төмен бұгу, бір позициядан екіншісіне ауысу, бұл дыбыс айтуды түзету процесін, мұрыннан сөйлеуді жоюды қиындатады.

12. Осы санаттағы білім алушылардың ауызша сөйлеуі мыналармен сипатталады: импрессивті және экспрессивті аграмматизмдер (сөйлеу тілінде кейбір сөз таптары жоқ, септік, тәуелдік, көптік, жіктік жалғаулар арқылы сөз өзгерту, сөзжасау дағдылары жетілмеген), сөйлеу тілі бұрылыстарының қайталануы кезінде, басқа адамдардың сөздері мен сөз тіркестерін семантикалық мазмұнын ескермей (механикалық) қолдану, эхололия.

13. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар оқушыларды оқыту және тәрбиелеу ересектермен және басқа балалармен ынтымақтастық арқылы практикалық сөйлеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды.

14. Осы бағдарлама аясында ауызша және жазбаша тілдің бұзылуын жою бойынша жұмыстың бағыты жалпы дидактикалық және арнайы принциптерді анықтайды:

1) гуманизм-оқушының мүмкіндігіне деген сенім, субъективті, оң көзқарас;

2) логопедиялық әсердің ғылымы-балалардың мүмкіндіктері туралы жаңа ғылыми деректерді пайдалану, бей дәстүрлі озық әдістемелерді қолдану;

3) жүйелілік - білім алушыны тұтас, сапалы өзіндік, серпінді дамытушы субъект ретінде қарау; оның сөйлеу бұзылыстарын психикалық дамудың басқа жақтарымен өзара байланыста қарау;

4) реализм-оқушының нақты мүмкіндіктерін және оның даму жағдайын, диагностика мен түзету-дамыту жұмысының бірлігін есепке алу;

5) балалардың саналылығы мен белсенділігі-эртүрлі материалда және эртүрлі жағдайларда ұқсас әрекеттерді ойын сипатындағы эртүрлі тапсырмалары арқылы, бірнеше рет орындау;

6) онтогенез-логопедиялық әсер ету әдістемесін әзірлеу кезінде нормада сөйлеудің эртүрлі нысандары мен функцияларын қалыптастырудың заңдылықтары мен реттілігінің ескерілуі;

7) этиопатогенез-логопед ерекше білім беру қажеттіліктерін айқындау үшін жеке сөйлеу бұзылыстарының факторлары мен тетіктерін ескеруі.

15. Бағдарламаны тиімді іске асырылуын оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері қамтамасыз етеді:

1) іс-әрекеттік ықпал ету - түзете-дамыту жұмысы барысында мұғалім-логопед баланың жасына сай жетекші қызмет түріне сүйенуі;

2) кешенді ықпал- барлық мамандардың келісілген іс-әрекеттерін қамтамасыз ете отырып, эртүрлі технологиялардың (психологиялық, педагогикалық, медициналық ұсынымдарды ескере отырып) бір объектіге кешенді әсері ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыста неғұрлым тиімділігін арттыру;

3) жүйелі ықпал ету – мұғалім- логопед өз жұмысында дыбыстың айтылуына, фонематикалық процестерге, лексикаға және сөйлеудің грамматикалық құрылымына түзете-дамыту әсерлерінің міндетті өзара байланысын жүзеге асыратын;

4) жеке-дифференциалды ықпал ету – мұғалім- логопед білім алушының жеке ерекшеліктеріне, жұмыс мақсаттарына байланысты түзете-дамыту жұмысының мазмұнын, нысандары мен тәсілдерін өзгертуі.

16. Білім алушылармен логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері:

1) визуалды, аудиалды және тактильді көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу;

2) оқытудың арнайы әдістері мен құралдарын пайдалану, «айналма жолдарды» құру, мысалы, баспа кескіндерін, заттық және графикалық алгоритмдерді, электрондық коммуникация құралдарын, сыртқы ынталандыруларды пайдалану;

3) манипуляциялық әрекеттерді сөз арқылы саусақтардың ұсақ қимылдарын дамыту;

4) оқушылардың еліктеу қабілеттеріне және көрнекі-әрекеттік ойлаудың сақталған мүмкіндіктеріне сүйене отырып, логопедиялық ырғақ элементтерін кеңінен қолдану;

5) негізгі эмоцияларды өзектендіру-танымдық қажеттіліктерді қоздыру үшін;

6) материалды қарапайым элементтерге егжей-тегжейлі бөлу: оқыту әр элемент бойынша жүргізіледі, содан кейін ғана олар тұтастай біріктіріледі, ал білім алушыларды жалпылауға оқыту;

7) логопедиялық материалдың көп қайталануы, оны жаңа жағдайда қолдану;

8) оқушының ең қарапайым оқу жетістіктерін міндетті түрде тіркеу және эмоционалды бағалау;

9) білім беру ортасын ерекше кеңістіктік, уақытша және семантикалық ұйымдастырумен оқытуды сапалы жекелендіру. Мысалы, аутизм спектрінің бұзылуымен бірге интеллектуалды бұзылулары бар білім алушылар бастапқыда топтық сабақтарды жүзеге асырмас бұрын жеке дайындықты қажет етеді, атап айтқанда оларға білім беру кеңістігі мен уақытын құрылымдау кезең-кезеңмен («қадам-қадаммен») бірізділікті және қоршаған орта құбылыстары мен оқиғаларының байланысы;

10) білім беру кеңістігінің шекараларын айқындау, бұл білім беру кеңістігін барынша кеңейтуге, оны табиғи жағдайларда: дүкенде, кафеде, емханада, қоғамдық көлікте әлеуметтік қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру үшін білім беру ұйымынан тыс жерге шығаруға қажеттілікті ескеруді көздейді.

17. Логопедиялық көмектің тиімділігін қамтамасыз ету үшін логопед-мұғалім арнайы әдістер мен тәсілдерді қолданады:

1) практикалық (жаттығу, еліктеу-орындаушылық жаттығулар, соның ішінде ойын түзету тыныс алу, дикциялық және мимикалық жаттығулар, шығармашылық ойындар; дидактикалық, сюжеттік-рөлдік, іскерлік ойындар; заттық модельдеу);

2) көрнекі (графикалық, символдық, иллюстрациялық, табиғи);

3) сөздік (логопедтің әңгімесі, хабарлама әңгіме, қайталау - жатталған сөз тіркестерін айту) - лексикалық материалды логопедпен бірге және оның соңынан қайталап айтуын қолдана отырып, өз тілектерін, білімдерін, іс-әрекеттерін сұрақ немесе жауап түрінде ауызша ресімдеу үлгілерін игеру.

18. ҚР БҒМ 22.01.2016 жылғы №70 бұйрығына сәйкес білім алушылардың ынтасын арттыру, өмірлік және оқу дағдыларын неғұрлым сапалы қалыптастыру, логопедиялық сабақтарда әртүрлі көрнекілікті пайдалана отырып, анализаторларды барынша қосу үшін дидактикалық дамытушы ортаны орынды ұйымдастыру жағдайында оқытудың техникалық құралдары қолданылады:

1) логопедиялық сабақтардың бөліктері немесе тұтас сабақтар сенсорлық бөлме жағдайында «дыбыстық әсер ету, логиканы дамыту, ойын терапиясы және дыбыстың сапасын, күші мен бағытын ажырату үшін «Интербелсенді дыбыстық тақта», «Акустикалық тактильді тақта» қолдана отырып жүргізілуі мүмкін;

2) практикалық сөйлеу жұмысын ұйымдастыруға арналған интерактивті панельді, үшөлшемді аксессуарлары мен карточкаларды қамтитын

мультимедиялық интерактивті оқыту бағдарламалық-әдістемелік кешенінің электрондық ресурсы барынша кеңінен қолданылады;

3) дыбыстық сигналды визуализациялайтын «Логопедиялық жаттықтырғыш» арнайы тыныс алу және дауыс жаттығуларын жүргізу кезінде, әсіресе дизартриялық компоненті және ринофониясы бар білім алушылармен жұмыста сөйлеу тілін тиімді дамыту, өзін-өзі бақылау үшін пайдаланылады;

4) «Тілдік қатынасты меңгеру және дамытуға арналған тілдік жаттықтырғыш» ассоциативті (қолдаушы) құралын мұғалім-логопед фразалық сөйлеу тілін меңгермеген білім алушылармен жұмыста қолданады.

19. Оқушылардың психофизикалық, неврологиялық ерекшеліктерін ескеріп, сөйлеу қабілетінің полиморфты және тереңдігі аясында олардың жұмыс қабілеттілігінің төмендеуін ескере отырып, логопед-мұғалім мультимедиялық, электронды құрылғыларды санитарлық нормалар мен ережелерге қатаң сәйкес, шектеулі және қатаң мөлшерде қолданады, алайда, дәстүрлі (нақты) дидактикалық ресурстарды кеңінен қолданады:

1) жануарларды, ертегі кейіпкерлерін, тұрмыстық заттарды бейнелейтін ойыншықтар;

2) жазықтық және үлестірме материал (карточкалар, суреттер, басқатырғыштар);

3) Би-ба-бо және ұлттық киім киген қуыршақтар, декорациялар мен аксессуарлар – сахналау, ойын-драматизациялар және ұлттық ойындар үшін;

4) оқушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес әдебиеттер, сонымен қоса, суретті кітаптар, ертегілер, әңгімелер, тақпақтар; халық және авторлық ертегілер.

20. Бағдарлама бірқатар шарттарды орындау кезінде жалпы білім беруге дайындықтың негізін қалайды:

1) мұғалім- логопед ПМПК ұсынымдарына сәйкес әр баламен жұмысты жоспарлайды және жүзеге асырады;

2) мұғалім- логопедтің басшылығымен осы сыныптың білім алушыларымен жұмыс істейтін барлық педагогтер мен психологтар сабақтарға өзара қатысу, бақылауларды талдау үдерісінде және қорытындылары бойынша еркін сындарлы диалог негізінде білім алушылардың әрқайсысының сөйлеу дамуының жай-күйі, әлеуетті мүмкіндіктері мен перспективалары туралы кәсіби білімнің толық бейнесін қалыптастырады;

3) мұғалім- логопед білім алушылардың ата-аналарына (заңды өкілдеріне) баланың сөйлеу тілін дамыту мәселелері бойынша ақпараттық, консультациялық және әдістемелік көмек көрсетеді, бағдарлама ата-аналардың белсенді қатысуымен іске асырылады;

4) бағдарламалық талаптарды іске асыруда «Тіл дамыту және қатынас», «Жаратылыстану», «Адам және әлем», «Музыка және ырғақ», "»Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау» оқу пәндерімен пәнаралық өзара байланыс

орнатылады, оларды зерделеу кезінде логопедиялық сабақтарда қалыптастырылатын коммуникативтік және басқа да сөйлеу дағдылары бекітіледі және дамытылады.

5) мектеп әкімшілігінің өкілдері мен мұғалім- логопед түзете-дамыту жұмыстарының сапасын бағалау мониторингін, талдауын және өзін-өзі талдауын жүргізеді.

21. Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзетудің жеке бағдарламасы мұғалім логопед белгіленген тәртіппен жүргізетін логопедиялық диагностика негізінде жасалады.

22. Зиятының орташа түрде бұзылыстары балаларда академиялық тілдік білімді қалыптастыруға бағытталған логопедиялық сабақтың дәстүрлі өткізілуінің тиімділігі төмен, осыған байланысты сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету процесі мазмұнды және/немесе ұйымдық нысандарды қатаң реттеуді көздемейді.

23. Сабақ барысында мұғалім- логопед әр оқушыда осындай қажеттілік туындаған сәтте – жеке жұмысты орындауға жағдай жасау үшін, жеке қарқынмен, мұғалімнің жеке көмегін алу үшін қызмет түрінің өзгеруін қамтамасыз етеді.

24. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушылардың сөйлеу тілі дамытудағы кемшіліктерді түзету бойынша оқу іс-әрекетінің барлық нысандары мен түрлері өздерінің белсенділігін, бастамашылығы мен дербестігін қалыптастыруға бағытталған,

25. Сөйлеу тілі дамуындағы кемшіліктерді түзету бойынша сабақтарды мұғалім- логопед жабдықталған кабинетте, біртекті сөйлеу тілі бұзылыстары, даму деңгейі бар үш-бес адамнан тұратын топтарды жинақтай отырып жүргізеді. Сөйлеу патологиясының күрделілігіне және түзету кезеңіне байланысты білім алушы аптасына 2-3 рет логопед сабақтарына қатысады.

26. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушылардың жетістіктерін бағалау сипаттамалық бағалауды пайдалана отырып жүргізіледі. Жеке сөйлеу картасында сөйлеу қабілетінің жеке деңгейі (өз бетінше, үлгі бойынша, еліктеу бойынша, мұғаліммен бірлескен іс-әрекеттердің көмегімен) және үлгі бойынша іс-әрекеттерді орындау кезінде көрсетілетін педагогикалық көмек түрі міндетті түрде көрсетіледі (ұйымдастырушы, бағыттаушы, эмоционалды), білім алушылардың жетістіктерінің балдық белгісі пайдаланылмайды.

27. Бағдарламада логопедиялық диагностика деректерімен қатар оқушылардың сөйлеу тілін дамытудағы кемшіліктерді түзетудің жеке бағдарламаларының мазмұнын анықтауға бағыттаушы негіз болатын оқыту мақсаттарының жүйесі тұжырымдалған.

3-тарау. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» пәнінің мазмұны

28. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» оқу пәні бойынша 5-7 сыныптардағы оқу жүктемесі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 4 сағат, оқу жылында -136 сағат;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылына -68 сағат;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында - 68 сағат.

Пәннің оқу жүктемесінің көлемі «Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы типтік оқу жоспарына сәйкес жасалды (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №8170 болып тіркелген).

29.«Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» оқу пәнінің Бағдарлама мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) «Тілдің психологиялық базасы»;
- 2) «Сөздерді түсіну және айтылым»;
- 3) «Фразалық тіл және қатынас»;
- 4) «Оқылым және жазылым».

30. «Тілдің психологиялық базасы» бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сенсорлы гнозис және праксис;
- 2) жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері.

31. «Сөздерді түсіну және айтылым» бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөздің дыбыстық-буындық құрамы;
- 2) сөздің семантикалық құрылымы.

32. «Фразалық тіл және қатынас» бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) сөйлем және мәтін;
- 2) вербалды және бейвербалды қатынас.

33. «Оқылым және жазылым» бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) балама оқу;
- 2) графика және жазу.

34. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» пәнінің 5 сыныптағы базалық мазмұны:

- 1) тілдің психологиялық базасы.

Қоршаған ортаның дыбыстарын тыңдау, естуінің шоғырлануын көрсету, белгілі бір және дерексіз бейнелердегі таныс заттардың визуалды бейнелерін тез тану. Дыбыстық ынталандыруды күші, сапасы және бағыты бойынша ажырату. Таныс заттардың символдық және нүктелік кескіндерін тану. Жанасу үшін саралау және ұқсас заттарды атау. Әртүрлі модальділікті қабылдау процесінде заттарды топтастыру. Музыкалық фрагментті негізін

марш пен вальс ырғағымен қайталау. Ырғақты құрылымдарды қайталау: екіден төртке дейін ырғақты сигналдар. Сөзге қатысы жоқ дыбыстарды тану, әртүрлі формалармен, дыбыстармен, ырғақты қозғалыстармен танысу-үлгі бойынша таңдау, тану, салыстыру, топтарға біріктіру, еліктеу және қарапайым үлгі бойынша қайталау. Логикалық жаттығулар – адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл – күйіне қарай таңдау– түсіндірумен: үлкен ағайда-үлкен етік, көңілді Асхатта-қызыл жейде. Зейінді шоғырландыру және қоршаған оқиғаларға жауап беру. Схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты бақылау және зерттеу. Затты, суретті және пиктограмманы сәйкестендіру. Түсті қағаз жолақтарын қолдану арқылы түс белгісі бойынша киім заттарын таңдау;

2) сөздерді түсіну және айтылым. Еліктеуге арналған тыныс алу-дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту. Дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту. Артикуляциялық аппараттың және саусақ моторикасының қозғалғыштығын дамыту. Бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу. Ысқырық және ызың фонемалардың дифференциациясы (с-ш, з-ж, ц-с). Дыбыстардың жеке айтылу бұзылыстарын түзету: ысқырық, ызың және сонор дыбыстарды қою, бекіту және анықтау. Әріптер мен дыбыстармен танысу: *a, ə, y, o, i, t, m, c, x*, оларды жеке күйде дұрыс және айқын айту, оларды әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздердің басында немесе соңында ажырату (еліктеуге негізделген). Йот дауысты дыбыстары бар сөздер (*a, e*), дифтонгтың орнын анықтау. Екі буынды сөздерді жабық буынмен және ортасында дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда машықтандыру (Нұрлан, Арлан). Бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақ үлгісін қайталау, үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) машықтандыру. Қатаң және ұяң дауыссыздарды ажырату, сөздерді жасау *ay, ya, ax, ux, ux*, – олардың мағынасын нақтылау, сюжеттік бейнелермен және етістіктермен байланыстыру (қоңырау шалу, жылау, таңдану, шаршау). Предикативті сөздікті жүйелеу, дауысты дыбыстар қатарын көбейте отырып, біртіндеп айта білу, бір буыннан екіншісіне біртіндеп ауысу. Берілген дыбыспен (әріппен) сөздерді оқыған кезде оны дыбыстың жеке фонетикалық қиындықтарын (*ц-с, сағ-т, сағ-щ*) ескеріп, естіп «табу».

Сөздікті белсендіру (мимика), адамның көңіл-күйі (жақсы, жаман, қалыпты), оның эмоциялары және олардың көрінісі (қуаныш, күлкі, таңдану, немқұрайлылық, өкініш, қайғы, қайғы, қайғы, жылау, ашу), жеке сезімдер (жақсы көру, нәзіктік). Енжар және белсенді заттық сөздікті молайту: көкөністер (шалқан), жидектер (күлшынай және таңқурай) - атау, тану, түсі, пішіні мен дәмі бойынша салыстыру, ағаштар (шырша, қарағай) - жапырақтары (инелері), жаңғақтары мен тұқымдары бойынша,

саңырауқұлақтар-жеуге жарамды және жеуге жарамсыз, бөлме өсімдіктері мен үй жануарлары. Іс-әрекеттің мағынасы бар етістік лексикасы. Осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көпше түрін түсіну және қолдану, екпінсіз көпше түрі, кішірейткіш мән беретін жұрнақтар. Етістіктерді ажырату: жуу, сүрту, тазалау, шаю, жанармай құю, түзету, кептіру –табыс септігіндегі тәуелді зат есімдермен бірге. Жиһаз және төсек-орын бұйымдарының атауы және оларға күтім жасау (тазалау, жинау, дымқыл, құрғақ шүберек). Дене мүшелерін және олардың функцияларын өзінде, қуыршақта табу, нұсқауларға сәйкес көрсету және атау. Тазалық заттары, жеке белгілер мен сыртқы қасиеттерді білдіретін сын есімдер, етістіктер: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарақ. Етістік жұрнақтарының мағынасын түсіну –*ші, -ше, -шек, -ша, -дай, -дей, -тай, -тей, -хана*;

3) фразалық тіл және қатынас. Адекватты вербалды қатынас пен тәртіп элементтерін дамыту (денесін түзу ұстай білу, сөйлеушінің бетіне қарау, оған біреу қарағанда мән беру, назар аудару). Қарым-қатынас кезінде мимикалық, жест-ишара және пантомимикалық позалар (тану, қайта құру) тиісті сөзбен, позамен, ым-ишарамен және мимикамен сезімдер мен көңіл-күйді сүйемелдеу). Жақсы таныс заттардың атауларын қосып, сөз тіркестерін құру. Иелік есімдіктері бар көп сатылы нұсқаулықты түсіну (менікі – сенікі), салыстырмалы түрде сапалы сын есімдер (аз – көп, қалыңырақ – жұқа). Қысқа қарапайым сюжеттердің (ертегілер, шағын тақпақтар, санамақтар) мағынасын түсінуді қалыптастыру. Үлгі, модель және графикалық сызба бойынша қарапайым фразаны құрастыру. Өтініштерді білдіретін жеке сөздерді айтуға және қайталауға мотивацияны дамыту. Затты беруді сұрай білу. Модельдер бойынша фразаны тұжырымдау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), етістік қосу табыс септігіндегі зат есім (таңқурайды жина!), зат есім қосу етістік (Нұрлан жуды). Қимыл-қозғалыстармен бірге, қоса, хормен айтылғанды септіктерде қолдануға арналған практикалық жаттығулар. Модельдер бойынша фразаны тұжырымдау: есім қосу зат есім қосу етістік, сын есім қосу зат есім қосу етістік: мен көзімді жуамын, кітапты көремін, мұрныммен гүлді иіскеймін. Педагогтің сөзіне кез-келген сөздік-дыбыстық өрнектерде сөйлеу еліктеуін белсендіру, мұғалім – логопедтен кейін қысқа өлеңдер, сөйлеу, моторлы әрекеттерімен бірге сөйлеу-эмоционалды бірлік, өзара әрекеттесу аясында қайталап айту. Логопедпен бірге жоспар, сызба, фото және бейнематериал бойынша сипаттама- әңгіме құру. «Үй өсімдіктеріне күтім жасау» (жапырақтардың шанын жуу, суару) модель

бойынша әңгіме, «үй жануарлары (қоян, мысық, ит)» сенсорлы жоспары бойынша сипаттама-әңгіме құрастыру.

Табиғат туралы әңгімеге белсенді қатысу, саябақта тәртіп ережелерін орындау. Тыйым салу белгілерін ұжыммен бояу (саябаққа экскурсия бойынша). Киім элементтерінің атауларын белсенді қолдану (жаға, қалта), киім заттарын салыстыру, үйлестіру: көгілдір жемпір, қара шалбар (жаттау). Ұжымдық әңгіме құрастыру- «Досымның портреті» сипаттамасы.

Қызығушылықтар мен хобби туралы әңгімелер. Сенсорлы жоспар бойынша «Менің сүйікті тағамым» сипаттамасын құрастыру. Графикалық жоспар бойынша өзінің және бір-бірінің, тәрбиешінің немесе ата-ананың портреттерін түсіндіріп салу, құралдар мен палитраны таңдау, бір-бірінің портреттерімен бөлісу және суреттерді тану. Сұрақ бойынша сөйлемді аяқтай білу: кім? не? Осы сұрақтың сөздеріне сүйене отырып қойылған сұраққа жауап беру;

4) оқылым және жазылым. Символ мен пиктограмманы қолдану «Мен – өзім, менің денем», «Ұй тұрмысындағы заттар». «Тамақ даярлау», «дастархан жаю» пиктограммалармен танысу. «Мен атаймын, сен көрсет» «Бірдей суреттерді тап» пиктограммаларды қолданып жаттығулар орындау. Кеспелі әліпби әріптерімен, моделдермен жұмыс, графикалық жазуларды жүргізу. Мұғалім-логопедпен бірге көрнекі көлемді және жазықтық модельдердің көмегімен картиналар мен суреттердің мазмұнын ойнау. Өлеңдер мен ертегілерді, қысқа әңгімелер мен кейіпкерлердің есімдерін тыңдау және қарапайым талқылау (иллюстрациялар бойынша көрсету). Тыңдау кезінде өлеңдерді басын логопед айтса, жалғастырған түрде айту, содан кейін өзін-өзі қайталау (барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып). Әріптер мен сөздерді оқу («жаһандық оқу» – бағдарламаның екінші бөлімімен интеграциялау).

Дауысты дыбыстарды ажырату [а, ә, у, и, о, у, і, е] дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде тақырыптық суреттерге-символдарға сүйене отырып және оларды А, Ә, О, Ө, У, И, Ы, І, Е суреттер арасында әріптердің бірі бар карточканы таңдау, тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді "оқу" ("визуалды сканерлеу" және кескінге сүйену негізінде), белгілі бір суреттегі осы сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту және т. б. п., пиктограммалармен қол қойылған сөздерді оқу: үй, мұрын, терезе, тақта, үстел, орындық және А, Ә, О, Ө, У, И, У, Е әріптерін қабаттастыру (төсеу) – сөздегі екпінді дауыстыға сәйкес, оларды және басқа таныс сөздерді нақты заттармен, суреттермен және пиктограммалармен байланыстыру. Суреттерден затты, аналогтық ойыншықты табу (түрлі-түсті сурет – иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет-кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе «оқылған» мәтінге).

Суретті пиктограммалармен байланыстыру бейвербалды және ауызша қарым-қатынас құралдарын қолдану арқылы атау. Гигиена ережелері, тұрмыстық заттар, ересектердің жұмысы, қауіпсіз мінез-құлық туралы иллюстрациялары бар балалар кітаптарын таңдаудағы жаттығулар (мұғалімнің көмегімен). Ақпараттық, ескерту және тыйым салу белгілерін таңдаудағы жаттығулар: «Дәріхана», «Мектеп», «Аурухана», «Балалар», «Жаяу жүргіншілер жолы», «Жаяу жүргіншілер өткелі», «Жаяу жүргіншілер қозғалысына тыйым салынады», «Автобус және (немесе) троллейбус аялдамасы», «Медициналық кабинет». Үш және екі секциялы бағдарламаның

сигналдарын «оқу». Саусақ, үстел, қолғап театрының кейіпкерлері, бибабо қуыршақтары, «Ересектер еңбегі» сериясындағы картиналар мазмұнының көрнекі көлемді және жазықтық үлгілері арқылы оқушылармен бірлесіп ойнау. Мұғалім оқыған ертегілер, әңгімелер немесе өлеңдер (иллюстрацияларды көрсетпей) негізінде өткізілетін ойындарға қатысу, онда оқушылар осы шығармалардың кейіпкерлерін таниды және атайды (көрсетеді, бейнелейді). Оқушыларды мұғалім оқыған мәтін бойынша әрекеттерді бейнелеуге тарту.

Сыртқы және ішкі трафареттерді қолданатын жаттығулар (әр түрлі өлшемдегі бір сурет): қарапайым, түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен штрихтау және көлеңкелеу. Парақтағы тақырыптық аппликация элементтерінің кеңістіктік орналасуы. АБАБ, ААББ АББА, ААБААБ схемасы бойынша мұғалім-логопедпен бірлесіп немесе оның ең аз көмегі арқылы квадратта, шеңберде, жолақта дайын элементтерден қарапайым үлгілерді құрастыру. Әр түрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояу кезінде қолдың дұрыс қимылдарын бекіту. Графомоторлық дағдыларды дамытуға арналған жаттығулар: үлкен қағаз парақтарына киізден жасалған қаламдармен, щеткалармен, қарындаштармен түзу және бұралмалы сызықтар салу, нүктелерді, соққыларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қағазға, құмға (жармаға) қайталау және кезектестіру жаттығулары. Саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен арнайы таңдалған музыкаға контурлық кескін бойынша «жазу» – темпті қарқындатумен. Нүктелер бойынша және өз бетінше жазу.

Парақты (көлденең және тік сызықтар) торкөздер түрінде (мұғалім-логопедтің көмегімен) сызғыш бойымен созу. Өз алақаныңызды сызу және алынған суреттерден композиция жасау (төртінші сыныпты, екінші жартыжылдықты қараңыз), сөйлеу түрінде мұғалім-логопедпен бірге барлық әрекеттерге түсініктеме беру. Қарындашпен, қаламмен сызғыш бойынша «жазу» (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне сүйене отырып), А, Ә, О, Ө, У, И, Е, У әріптерінің трафареттері бойынша «жазу» (әріптердің өлшемі – 5-10 см), ұқсас әріптерді ажырату және салу.

35. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» пәнінің 6 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Сызғыштық естіп есте сақтау жаттығулары: сөйлемдегі сөздерді құрастыру, содан кейін бірлесіп қайталау (тізбек бойынша: Мен – Мен қалаймын – мен жүргім келеді – Мен жалғыз жүргім келеді). Берілген ырғақпен сөйлеумен бірге қол қимылдарын дамыту. Кішкентай заттарды бір уақытта екі қолмен әртүрлі ұстап қорапқа салу. Себеп пен салдарды анықтау, сюжеттік суреттер бойынша құбылыстар мен оқиғалардың логикасы (басында не болды, содан кейін не болды). Есту қабілетін дамыту: сөзге қатысы жоқ дыбыстарды тембральды қабылдауды, зейінді, ырғақ сезімін қалыптастыруға, дыбыс көзін табуға, сөзге қатысы жоқ дыбыстардың қарқыны мен ритағына еліктеуге бағытталған дыбыстың күшін, қарқыны мен дыбысталуын ажырату.

Ырғақты құрылымдарды қайталау (екіден беске дейін ырғақты сигналдар). Дененің әртүрлі бөліктерінің, бастың, артикуляциялық органдардың, саусақтар мен қолдардың ерікті қозғалыстарын үлгі бойынша және ауызша нұсқаулар бойынша дамыту: жеке, ауыспалы, дәйекті қозғалыстар және бірқатар қозғалыстар. Әр түрлі массажерлерді (арнайы және импровизацияланған) қолдана отырып, қолдың өзін-өзі массаж жасау дағдыларын қалыптастыру және осы дағдыларды бекіту. Екі қолмен және бір қолмен көру бақылауымен сезіну тәсілдерімен заттарды көзбен-тактильді тексеру;

2) сөздерді түсіну және айтылым. Басында немесе соңында дауыссыздар қатар келген (қант, серт) бір буынды сөздерді жинақтау. Жеке айтылу қиындықтарын жеңу. «Әдептілік» тақырыбындағы етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті белсендіру: дұрыс жүру (тегіс), отыру (түзу), тұру, тұру (тез, бірақ асықпай), қолды ұстау, тіке қарау, кезекте тыныш отыру, тыныштық пен ренжімеу, жол беру, есікті ашу, болу мейірімді (содан кейін олар сізге бірдей жауап береді, сыпайы – жағымды, әдепсіз – жағымсыз), «рахмет», «кешіріңіз» деп айту. Сөздікті белсендіру: «мерекелік киім», «зергерлік бұйымдар», «моншақтар», «шаш үлгісі», «өзін-өзі күту» (қолдар, шаштар, тістер), «гигиена», «гигиеналық құралдар», «суық», «жылы», «ыңғайлы», «спорт», «дене шынықтыру», «жаттығу»;

3) фразалық тіл және қатынас. Практикалық әрекеттер бойынша әңгіме құрастыру. Сурет-графикалық жоспарды өз бетінше құру (қажетті суреттерді таңдап, ретке келтіріңіз), модельді пысықтау: сын есім плюс зат есім плюс предлог плюс үстеу немесе зат есім (сыпайы бала дәрігерге алғыс айтады). Модель бойынша сюжеттік сурет бойынша сөйлемдер құрастыру: зат есім (есімдік) плюс етістік – есімдік және предикативті компоненті жоқ сын есім (ол күреседі – ол зұлым). Дұрыс әрекеттермен бірге жүретін жолдарды пайдалану (есіктерді ашу, ауыр салмақты көтеруге көмектесу, өз орныңызды алуды ұсыну). Сюжеттік суреттер мен іс-әрекеттерден мінез ерекшеліктерін анықтау. Киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарау және оларды талқылау.

«Қуыршақты киіндір» әңгіме-ойынына қатысу. Өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен Диалог, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру, дау ережелері (сөйлеуді білмейтін балалар диалогқа вербалды емес қарым – қатынас құралдары-пиктограмма, қимыл, мимика арқылы қатысады). Суреттерде бейнеленген әңгімелер туралы әңгімелесу қабілеті («кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?»), білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылау («Мен туралы бәрін айт» немесе «Жақсылық пен жамандық еліне саяхат» ойындары барысында, онда білім алушы көзін жұмып, Жақсылық пен жамандықты білдіреді және былай деп жазады: «жақсылық – бұл» + сурет, «жамандық – бұл» + сурет). Жаман әдеттер туралы маскалар мен костюмдерді ұжымдық дайындауға қатысу. Суреттерді, пиктограммаларды және сөйлеу құралдарын

қолдана отырып, тамақ туралы қысқаша сипаттамалық әңгімелер құрастыру. «Бұл кім?», «Сатушы не істейді?», «Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?», «Сіз шайға печенье немесе бауырсақ сатып аласыз ба?». Білім алушыларды өз атынан («Мен нан сатып аламын», «Біз мерекеге торт сатып аламыз»), екінші және үшінші тұлғалардан («Ол...», «Олар...») «графикалық анықтамаларды», символдық бейнелерді және басқа да көрнекі тіректерді пайдалана отырып;

4) оқылым және айтылым. Қосымша элементтермен (и-ш, о-а), элементтердің кеңістіктік орналасуымен (б-д), сондай-ақ сызу қиын (з, к) ерекшеленетін, өтілген дыбыстар мен әріптердің, сызбасы ұқсас әріптердің қайталануы. Сөйлемнің басында және соңында бас әріппен жазу дағдысы. Азық-түлік, жануарлар, балықтар, табиғат, адамдардың кәсіптері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк) бейнеленген суреттерді қолданатын аудио және визуалды жаттығулар. Екі-үш суреттен қажетті суретті таңдау және Өленді тыңдауға, қысқа әңгімеге немесе әрекетті бейнелейтін суретті көрсетуге негізделген қимылдарды орындау. Мұғалім-логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерден ақпаратты «оқу» (тамақ, күн тәртібі, демалу және т.б. туралы), тыңдау кезінде өлендерді келісу (конъюгация), содан кейін оларды өз бетінше баяндау. Оқушыларды мұғалім оқыған мәтін бойынша іс-әрекетке шақыру. Әріптер мен сөздерді оқу («жаһандық оқу»). М, Н, Ң, П, Б әріптерімен танысу (өлшемі 5 және 3 см контур бойымен кесілген), артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген әріптерді көрсету, суреттер мен сандар арасында әріптері бар карточканы таңдау. «Визуалды сканерлеу» және кескінге сүйену негізінде тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді «оқу».

Таныс әріптерден (Ана, ата, апа) тұратын сөздер басылған карточкалармен танысу. Тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., таныс сөздерді заттармен, суреттермен байланыстыру пиктограммалардың астындағы сөздерді оқу және А, Ә, О, Ө, У, И, Е, Ы, І, М, Н, П, Б әріптерін осындай әріптерге қою (төсеу) сөздердегі әріптер. Журналдарды «оқу»: журнал беттерін ашу, қарау, «иллюстрациялармен», «мақала атауларымен» және «мәтіндермен» танысу, оқушыларға балалар мен ата-аналарға арналған заманауи журналдардан және басқа журналдардан мақалалар көрсету және оқу. Ауызша және вербалды емес қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, суреттерді атау және жағдайларды сахналау.

Дауысты дыбыстарды белгілермен белгілеу: [а] – шеңбер, [о] – сопақ, [у] – кішкентай шеңбер, [ы] – көлденең созылған кең сопақ, [и] – көлденең созылған тар сопақ, [э] – тігінен созылған сопақ. Барлық дыбыстардың белгілермен, содан кейін сәйкес басылған әріптермен дәйекті байланысы (дыбыстар әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айтылады). Зерттелген сөздердегі әріптерді тану (ана, әке, әйел, орындық, үстел, үй).

Ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған ішкі және сыртқы трафареттерді қарапайым және түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен штрихтау және көлеңкелеу, мұғаліммен бірге бояулармен сурет салу (қылқаламмен жағу, жағу, қылқаламның ұшымен түрту). Қағаз жолағындағы, квадраттағы, шеңбердегі, сопақшадағы нүктелер мен соққылардан үлгі бойынша өрнектер жасау (үлгіні көбейту алдында алдын ала талдаумен). Пішіні бірдей, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу. А, О, У, И, Е, Ы, М, Н әріптерінің трафареттері бойынша «хат» (оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне қарай), мектеп керек-жарақтарының «өшіргіш», «қарындаш», «дәптер», «қалам» пиктограммаларымен арақатынасы. «Еркін жазу» қағидаты бойынша әріптердің «хаты» (М.Монтессори бойынша). Бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелері бойынша көлденең, тік, қисық сызықтарды салу. Музыкалық аспаптардың ырығқты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес торкөз және жол дәптеріне сызықтар жазу — >.

36. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» пәнінің 7 сыныптағы базалық мазмұны:

1) тілдің психологиялық базасы. Кинестетикалық праксис пен гнозисті топтастыру үшін типтік жалпыламалар. «Л» и «А» әріптердің моделінің стереогнозы. Қарым-қатынас кезінде мимикалық позалар мен қуаныш, таңдану, сәлемдесу қимылдары, таңдану, қорқыныш, қайғы реакцияларын түсіну және қолдану. Сериялау операциялары, оның бөліктерінен объектіні синтездеу, таныс заттардың стереогнозы, бейнелеу жағдайындағы әрекеттер (табиғат дыбыстары – сөйлеу дыбыстары). Көлемді, дәлдікті, жылдамдықты, белсенділікті, үйлестіруді сақтай отырып, қозғалтқыш бағдарламасын дәл орындау. Белгілі бір бұлшықет топтарына бағытталған моторлық импульстарды ынталандыру, кинестетикалық талдау және синтез процестерін қалыптастыру, саусақтардың қозғалыстарының кинестетикалық афферентациясы, еліктеу және ауызша Нұсқау бойынша мимикалық бұлшықеттердің қозғалысын дамыту негізінде (еліктеу, үлгі бойынша) және өздігінен (ауызша нұсқау бойынша) саусақтардың қозғалысын кинестетикалық ұйымдастыруды дамыту (көзді қысу, ұртқа үрлеу, қастарды көтеру және қабағын түйу). Сөйлеудің интонациялық экспрессивтілігін қолдану және басқалардың сөйлеу мәнерлілігін есту қабілеті. Заттарды (текшелер, басқатырғыштар, мозаика) манипуляциялау процесінде конструктивті праксисті, қол-көз координациясын және моторлы жадын дамыту.

Оқушылардың қозғалыс стереотиптері мен графикалық қабілеттерін дамыту (көлеңкелеу, сурет салу, графикалық қатарлар). Әрекеттер мен қозғалыстардың етістіктермен және «Көңілді адамдар» ойын түрі бойынша кеңістіктік координаттарды білдіретін сөздермен байланысын бекіту;

2) сөздері түсіну және айтылым. Қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е – у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды

ашық буындарда (жұмсақ тандайдың қатысуымен-[м-б], [н-д]) ажырату жаттығулары негізінде фонематикалық қабылдауды дамыту), білім беру орны бойынша – [п-т], [пт], [м-н]). Жүйелі ұйымдастырылған қозғалыстарды орындау кезінде ауызша праксистің даму процесінде артикуляциялық қозғалыстардың кинестетикалық негізін қалыптастыру (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері). Дұрыс айтылатын дыбыстарды артикуляциялау кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың жағдайын нақтылау арқылы мотор-кинестетикалық кері байланысты дамыту, қажетті артикуляциялық позаны (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) табу және ұстау процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін қалыптастыру, жеке қиындықтарды жеңу. Дауысты және дауыссыз дыбыстарды (дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ) қайталау, оларды ажырату, «Р және Л, М және Б» артикуляциялық ұқсас дыбыстарды, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстарын ажырату (ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылау). Деформацияланған сөзбен жұмыс, сөз бен схеманың, сөз бен модельдің арақатынасы. Екі буынды сөздермен жұмыс (пана), төрт буынды ашық буынды сөздермен). Дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыз дыбыстарды ажырату.

Жұмыста, таңертең, түстен кейін, кешке сәлемдесу сөздерін қолдану, «Сәлем» және «Қайырлы күн» реңктерін ажырату. Қоштасу кезінде белгілер мен мимиканы қолдану: «Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді)». Стикерлермен жұмыс істеу қабілеті (сюжеттер бойынша сәлемдесу жолдарын оқу және тарату). «Күлімсіреу» және «күлкі» ұғымдарын ажырату. «Туған күн» тақырыбындағы сөздікті жандандыру (дастархан, сыйлық, алғыс сөздер), оқу пәндерінің атаулары, тұрмыстық заттар, тамақтану нормалары мен режимі, Негізгі тамақ өнімдері (нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық) көкөністер мен жемістерді өңдеудегі реттілік (сұрыптау, жуу, сақтау). -Ші-жұрнағы, зат есімнің сөзжасамы, сын есімдердің сөзжасамы арқылы зат есімдердің сөзжасамына бақылау жасау. «Театр» тақырыбындағы сөздікті белсендіру (талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып алыңыз, фойеде). Ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздікті белсендіру (айту, телефонды алу, теру, ұялы телефон, тыңдау, өзін таныстыру үшін сөздер мен сөз тіркестері, тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламай, айқайламай). Септік жалғаулармен көрсетілген кеңістіктік қатынастарды түсіну, заттардың, әрекеттердің, күйлердің, белгілердің, қасиеттер мен қасиеттердің (түс, пішін, шама, дәм) атауларын білдіретін сөздердің мағыналарын нақтылау және оларды пиктограммалармен байланыстыру негізінде оқушылардың экспрессивті сөздігін кеңейту. Лексикаға объектілерді елеулі белгілері бойынша ажырату және жалпылау негізінде бөлінген қарапайым ұғымдарды білдіретін сөздерді, сондай-ақ түрлерді, жалпы және дерексіз жалпыланған ұғымдарды білдіретін сөздерді (жақсылық, жамандық, сұлулық) енгізу, экспрессивті сөздікте сан есімдерін

бекіту (қалыптасқан сандық көріністер шегінде), қысқаша сипаттамалық әңгімелер құрастыру жемістер, жидектер, көкөністер;

3) фразалық тіл және қатынас. Бейтаныс ересек адамға сөйлейтін сөз тіркестерін қолдану: тиісті ережелерді есте сақтау негізінде көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту (ешқашан бейтаныс адаммен жүруге келіспе, әрқашан отбасыңа немесе достарыңа қайда бара жатқаныңызды және кіммен бірге екенінді айт, өз атыңды айту керек және қашан болмайтын жағдайларды ажырата біл). Құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына жаза білу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру кезінде сөз тіркестерін, сыйлықты қабылдау кезінде сөз тіркестерін айта білу. Отбасы мүшелерінің күнделікті тұрмыстық қызметіне қатысу: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу. Үй-жайлардың, жиһаздардың, функциялардың, безендірудің мақсатын сипаттайтын, сөз тіркестерін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен, сөз тіркестерін түрлендірумен толықтыратын «Пәтерге экскурсия (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)» үйлесімді әңгіме құру (жасыл кастрөл шкафта тұр. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр). Модель бойынша фразаны жаттықтыру: зат есім (есімдік) плюс сын есім плюс етістік (мен театрда әдемі киінемін). Фотосуреттердің реттілігін орнату арқылы мұғалімнің сұрақтары бойынша әңгіме құрастыру – экскурсияның іздері бойынша, суреттерді көшірмелерге жабыстыру, бірнеше ұсынылған нұсқалардың ішінен стильге сәйкес келетін көшірмені таңдау.

Арнайы ұйымдастырылған коммуникативті жағдайларда диалогтық сөйлеуді мақсатты түрде оқыту (әңгімеде, тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында және т.б.). Жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтар, сөйлеу құралдары, мұғалімнің көмегімен әңгімелеу, сипаттамалық әңгімелерді бірлесіп құрастыру (ойыншық, сурет бойынша). Сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін құрастыру (пиктограммалар, сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім-логопедтің қимылдары бойынша). Жеке тәжірибеден (мектеп медициналық кабинетінде, емханада, дәріханада дәрігерге бару) сұрақ-жауап формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру. Рөлдік ойындарға қатысу «Біздің театр. Біздің қойылым» (сұраққа жауап Сіздікі қай орын?), «Телефонмен сөйлесу» (атыңды ата, қайдан қоңырау шалдың, не болғанын айт, қай жерде болғанын айт, ересек адамның айтқанын мұқият тыңда, айтқанын жаса), «Супермаркет» (белгілі бір тауарларды табуға көмектесуді сұра), «Туған күн» (Ерлан Сауле мен Сапарды шақырды және олар Ерланның ата-анасына өздері туралы айтып берді. «Комикстермен» жұмыс – «бұлтқа» өз атыңды, тегіңді, мекен-жайыңды, кімге және не беру керектігін жазу). Әңгімелесу, сұрақтарға жауап беру және оларды қою мүмкіндігі («Сен қайда тұрасың», «Қанша адам», «Қандай жиһаз», «Қандай бөлме», «Не істегенді ұнатасың?»), пиктограммалар немесе суреттер түрінде «Мен үйде не істеймін» әңгімесін, «Мен және менің отбасым» коллажын

құрастыра отырып, олардың отбасы өміріндегі оқиғаларға ұқсас оқиғаларды бейнелейтін журналдар мен газеттерден фотосуреттер, суреттер таңдаңыз. Диалогты бастау (еліктеу бойынша) немесе ұйымдастырушы бағыттаушы көмекпен);

4) оқылым және жазылым. Е, е, және, ю, мен әріптерімен жұмсақтықты белгілеу кезінде қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, сөздің соңы мен ортасындағы дауыссыздардың жұмсақтығын білдіретін ь әрпі. Қолжазба материалын оқу дағдысы, жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды Жаһандық оқу (тану) (тоқтату, қауіпті, улану, жеуге жарамсыз, ауысу, дүкен, дәріхана). Мұғалім-логопедтің көмегімен тақырыптық пиктографиялық стендтер құру және оқушылардың сабақтарда осы стендтерде ұсынылған ақпаратты «оқу», «жинау», «жұлу», «суару» пиктограммаларымен танысу. Пиктограммалармен жаттығулар. Әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды қарау, ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, шығармалардың кейіпкерлерін атау (иллюстрацияларда көрсету). Тыңдау барысында өлеңдерді үйлестіру, содан кейін оларды барлық қол жетімді құралдармен дербес айту. Мұғалім-логопед оқыған мәтін бойынша драматизация ойындары, әріптер мен сөздерді оқу («жаһандық оқу»), дауысты дыбыстардың артикуляциясын тиісті белгішелермен белгілеп «оқу», жазылған дыбыстарды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту. Белгілі бір суреттерге сәйкес сөздермен карталарды ашу: жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз. Пиктограммалармен қол қойылған сөздерді оқу және сөздердегі сол әріптерге А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, П, Б, М, Т, Д, Н, Ң әріптерін қабаттастыру (төсеу). Танысқан сөздердегі әріптерді тану (ана, әке, әйел, орындық, үстел, үй). Дауысты дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясы және оларды символдық кескіндер мен әріптермен байланыстыру. Таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру. Әріптерді буынға дәйекті түрде қосу-біріктіру (ма, му, мы, мо, ми), содан кейін кері буынға (бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру), таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, пана, атта, атпа), басылған/жазылған сөздегі тиісті буынға буыны бар картаны қолдану, инсульт және қарапайым Түрлі-түсті қарындаштармен, шарикті қаламдармен. Әріптер мен сандардың контурлық кескіндерін қағаз парағына, екі параққа — сандар мен әріптерге, А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, У, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерінің трафареттері бойынша «хат» (әріптердің мөлшері — 1-3 см) желімдеу. Контур сызықтары (нүктелері) бойынша әріптерді жазу, музыкалық аспаптардың ырғағы соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтауына сай торкөз және жол дәптерге сызықтарды «жазу»: ұзын сызық және қысқа сызық, бірдей сызықтар. Мектеп керек-жарақтарын пиктограммалармен байланыстыру, тиісті пәнді және оған арналған пиктограмманы таңдау: "Бормен қайда жазуға болады?", «Олар қағазға не жазады?», «Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?».

Параграф 2. Оқыту мақсаттарының жүйесі

37. Бағдарламада ұсынылған оқыту мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгіде бірінші белгі – сыныбын, екінші және үшінші белгі – бөлімнің және бөлімшенің реттік санын, төртінші белгі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1.1.1 кодында «05 - сыныбы, «1.1» - бөлім және бөлімше, «1» - оқыту мақсатының реттік саны.

38. Система целей обучения дана по разделам и классам:

1) «Тілдің психологиялық базасы» бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.1 қоршаған орта дыбыстарын тындау, естуінің шоғырлануын көрсету	6.1.1.1 берілген темпшен ырғақта қол саусақтарын айналдырып қиымлдар жасау	7.1.1.1 әртүрлі массажерларды (арнайы және алмастырушы) қолданып, өз бетінше 2-3 тәсілден массаж жасау
	5.1.1.2 жақын жерде қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (көлденеңінен, тігінен, шеңбер бойынша, алдыға/артқа) бір минут	6.1.1.2 қорапқа ұсақ заттарды бір мезгілде үлгі бойынша, әртүрлі тәсілмен, екі қолмен салу	7.1.1.2 таныс заттарды нақты түрлі түсті, бейнелік, толық емес, бір-біріне салынған суреттерден 10-15 секундта тану
	5.1.1.3 адамның түріне, фотосуретіне 30 секунд көзін тоқтату	6.1.1.3 дене мүшелері, басымен, артикуляция мүшелері, саусақтарымен үлгі және сөздік нұсқау бойынша ерікті қимылдар орындау: жеке, кезектескен, бірінен соң бірі, қимылдар сериясы	7.1.1.3 қимылдарды етістіктермен, кеңістіктік координаталарды білдіретін сөздермен «Көңілді адамдар» типі бойынша үйлестіру
	5.1.1.4 таныс затты жеке бөліктері, оларға тән дыбыстары (дыбыс шығаратын ойыншықтар) бойынша, сипап сезіп тану	6.1.1.4 дыбыс көзін табу және орнын белгілеп, көрсету	7.1.1.4 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін (қатты-ақырын) және алыстығын (алыс-жақын) табиғат дыбыстарын ажырату
	5.1.1.5 ырғақты суретті дыбыстың күшін ажырата отырып қайталау (екіден төртке дейінгі сигналдар)		
	5.1.1.6 қозғалыссыз		

	көзден жоғары, төмен, көз бойындағы, қарама-қарсы тұрған затты көзімен бақылау 1 минут бойы		
1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.1 адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл-күйіне қарай-дәлелмен таңдау	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру	7.1.2.1 топтастыру моделі спецификациясы бойынша түрліне қарай жалпылау
	5.1.2.2 тиісті мимикалық және пантомимикалық позаларды қабылдап, зейінді көрсету және қоршаған оқиғаларға жауап беру	6.1.2.2 бірізділік бойынша есту жадының жеткілікті көлемді көрсете отырып,, сөйлемдегі сөздерді құрастыру, содан кейін қайталанатын қайталау-тізбек бойынша: Мен; Мен қалаймын; Мен жүргім келеді	7.1.2.2 адекватты интонацияға сәйкес келетін мимикалық реакцияларды тану
	5.1.2.3 схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты тыңдау, қарау және тактильді зерттеу	6.1.2.3 құбылыстар мен оқиғалардың себептері мен салдарын, логикасын анықтау: басында не болды, содан кейін не болды-4-5 сюжеттік суреттер сериясы бойынша	7.1.2.3 бір ұсыныстан екі-үш жалпы қозғалыс тізбегін, заттарды екі қолмен ұстап тұрған екі элементтің тіркесімін қайталау
	5.1.2.4 өткен тақырыптар бойынша зат, сурет және пиктограмманы сәйкестендіру	6.1.2.4 айнаға өзіне қарап, сыртқы келбетіне сын көзбен қарау, бағалау, жөндеуге тырысу (шашын, киімін, т.б.)	7.1.2.4 адамдардың сезімдері мен қажеттіліктері туралы тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын тиісті мимикалық позамен, мазмұнның тақырыппен, суретпен, пиктограммамен және сөзбен байланысын түсіну
	5.1.2.5 практикалық іс-әрекет процесінде жануарларға қамқорлық пен қауіпсіз мінез-құлықты көрсету		

	5.1.2.6 қызығушылық пен қызығушылықты көрсете отырып, қоршаған оқиғаларға, диалогтарға көрнекі назар мен реакцияны шоғырландыру		
--	---	--	--

2) «Сөздерді түсіну және айтылым» бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.1 еліктеуге арналған тыныс алу-дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту	6.2.1.1 жалпы артикуляциялық гимнастика жаттығуларын орындау процесінде берілген позаны ұстаңыз (еліктеу және ауызша нұсқау бойынша)	7.2.1.1 қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е-у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен: [м-б], [н-д]; жасалу орны бойынша: [п-т], [тна], [м-н])
	5.2.1.2 дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту.	6.2.1.2 дыбыстарды айту кезінде еріннің орналасуын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде объективті суреттер-символдарға сүйене отырып, дыбыстарды айту	7.2.1.2 саналы түрде дұрыс айтылатын дыбыстардың артикуляциясы кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың позицияларын көбейту
	5.2.1.3 үлгі бойынша дыбыстау процесінде бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу	6.2.1.3 ақаулы фонемалары жоқ ашық буындардың құрылымының үш буынды сөздерін анық және тұтас айту (Асық ал, ата!)	7.2.1.3 саналы түрде қажетті артикуляциялық позаны табу және ұстап тұру процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін жаңғырту (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері)

	5.2.1.4 ысқырық және ызың фонемалардың жеке айтылуын дифференциациялау (с-ш, з-ж, ц-с)	6.2.1.4 ерте және орта онтогенездің дауыссыз дыбыстарымен дауысты дыбыстардың тіркесімін айту [м,б,п, т, д, н, к, г, х, в, ф]	7.2.1.4 3-4 элементтен (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) жүйелі түрде жасалған қозғалыстарды орындау
	5.2.1.5 қойылған дыбыстарды айту кезінде күш-жігерді, дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық және нақты айтуға ұмтылуды көрсету	6.2.1.5 жеке айтылу қиындықтарын жеңе отырып, басында немесе соңында (нан, тас) бір буынды сөздерді анық айту	7.2.1.5 дауысты дыбыстарды, жұптасқан дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, артикуляциялық ұқсас дыбыстарды [Р және Л], [М және Б] ажырату, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстары, ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылауды жүзеге асыру
	5.2.1.6 дыбыстарды жеке күйде дұрыс және айқын айту, дауыстылар [а, ә, у, о, і], дауыссыздар [т, м, с, х], оларды сөздің басы мен соңында ажырату		
	5.2.1.7 екі-үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (шана, телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (алма, ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту, йот дауысты дыбыстары бар сөздер (а, е), дифтонгтың орнын анықтау		
	5.2.1.8 екі буынды сөздерді тұйық буынмен және ортасында (Нұрлан,		

	Асқар), үш буынды сөздерді тұйық буынмен (телефон, қалампыр) анық айту		
	5.2.1.9 бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақты үлгісін үлгі бойынша көбейту		
	5.2.1.10 артикуляция мүшелерінің орналасуын атау және білу		
2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.1 ата-аналардың, мұғалімдердің аты-жөнін, жасын, атын және әкесінің атын, айналасындағылардың, өмірге қажетті заттардың аттарын білу және сұрау бойынша атай білу	6.2.2.1 үйіңнің мекен-жайын, мектептің (балалар үйінің) мекен-жайын, елдің, астананың атауларын білу және сұрау бойынша атай білу	7.2.2.1 жақын сөздер мен сөз тіркестерінің мағыналарының реңктерін ажырату: «күлімсіреу» және «күлкі», «сәлем» және «Қайырлы күн», қоштасу және сәлемдесу кезінде мимиканы қайталау («Қайырлы күн, сәлем, сәлем (көңілді және көңілді)
	5.2.2.2 сөйлеуде адамның бет-әлпетін, эмоциясын, көңіл-күйін (жақсы, жаман, қалыпты), эмоциясын (қуаныш), қайғысын (мұңаюын), білдіретін сөздерді белсенді қолдану), күйлер (қайғыру, ауыру, біреуді сағыну)	6.2.2.2 сөйлеуде «әдептілік» тақырыбында етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті қолдану: қалай дұрыс жүру керек (тура), отыру (түзу), тұру (тез, бірақ асықпау), қолды ұстау, қарау, жөтелу, түшкіру, күлу, тұру, кезекте тұру, жол беру, есікті ашу, мейірімді болу	7.2.2.2 «Туған күн» тақырыбы бойынша әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну және белсенді қолдану: үстел, сыйлық, алғыс сөздерін қою
	5.2.2.3 практикалық материалда сөзжасау дағдыларын қолдану	6.2.2.3 «Әдептілік» тақырыбы бойынша сын есімге жұпты саналы түрде таңдау: әдепсіз-жағымсыз, сыпайы-жағымды	7.2.2.3 мұғалім-логопедпен бірге бақылау және –шы жұрнағы арқылы сөзжасау
	5.2.2.4 көкөністерді, жемістерді, ағаштарды, саңырауқұлақтарды, бөлме өсімдіктерін және үй жануарларын	6.2.2.4 сөйлеу этикетінің сөздерін саналы және белсенді қолданыңыз: рахмет, кешіріңіз, өтінемін	7.2.2.4 оқу пәндерінің, тұрмыстық заттардың, негізгі тағамдардың атауларын ажырату және қолдану: нан,

	атау, тану, түсі, пішіні және дәмі бойынша салыстыру		жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық, тамақтану нормалары мен режимі туралы түсінікке ие болу
	5.2.2.5 бөлме өсімдіктері мен жануарларға, жиһазға, киімге күтім жасау әрекеттерінің мағынасы бар етістік және номинативті лексиканы түсіну және белсенді қолдану, жуу, сүрту, тазалау, шаю, жуу, жанармай құю, түзету, жасау (тазалау) сөздерінің мағыналарын ажырату, септіктердің жалғауларын түсіну	6.2.2.5 «Киім және сән» тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: мерекелік киім, зергерлік бұйымдар, моншақтар, шаш үлгісі, қол, шаш күтімі, тарақ, өзін-өзі күту, суық, жылы, ыңғайлы	7.2.2.5 мұғалім-логопедтің көмегімен көрнекі тіректер арқылы етістіктерде көбейте білу және көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу; сақтау (тамақ), етістіктердің префиксальды сөзжасамын қадағалау(жуу, сақтау, сұрыптау, тастау)
	5.2.2.6 осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көптік жалғауын көпше жалғауымен түсіну және қолдану	6.2.2.6 «Денсаулық» тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)	7.2.2.6 «Театр» тақырыбы бойынша әр түрлі грамматикалық категориялардың сөздерін ажырату және қолдану: талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып алыңыз, фойеде
	5.2.2.7 зат есімнің кішірейткіш мән беретін жұрнақтардың мағынасын түсіну және қолдану (-ше,- ша)	6.2.2.7 адамның негізгі сезімдерін, тәжірибелері мен қажеттіліктерін білдіретін әртүрлі грамматикалық категориялардың (тыныштал, кейбір жағдайларда ренжіме, кездейсоқ ауырған немесе ренжіткен, қиындық тудырған, мейірімді, сюжеттік суреттерден мінез-құлық ерекшеліктерін анықтайтын жағдайлар сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану	7.2.2.7 кеңістіктік жағдайларды септік жалғауларын түсіну

	5.2.2.8 «Менің денем және мен», «Менің үйім, менің отбасым» (дымқыл, құрғақ) тақырыптары бойынша сын есімдер мен зат есімдерді, дене мүшелерінің атаулары мен белгілерін және олардың функцияларын, сыртқы түрі мен сипатын, дәретхана заттарын қолдана отырып, «сәйкестік» байланыс түрімен сөз тіркестерін құрастыру		7.2.2.8 ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздік пен ілеспе үстеулер мен зат есімдерді ажырату және қолдану: айту, телефонды көтеру, теру, ұялы телефон, тыңдау, үшін таныстыру («Ақмарал тыңдайды», «Әңгімені аяқтайды»), тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламау, айқайламау, мұқият тыңдау
	5.2.2.9 сөйлеу кезінде етістіктерді қолданыңыз: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарау		7.2.2.9 абстрактілі және жалпылау ұғымдарын білдіретін сөздердің мағыналарын түсіну және ажырату (жақсылық, жамандық, сұлулық)
	5.2.2.10 әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздерді анық айту (еліктеуге негізделген)		7.2.2.10 сандық атауларды түсіну, ажырату және белсенді қолдану (қалыптасқан сандық көріністер шегінде)
	5.2.2.11 үш буынды сөздерді қиылысқан және жабық буынмен (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту		

3) «Фразалық тіл және қатынас» бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.1 Өз атынан эмоциямен (педагогтың көмегімен) хабарлама түріндегі екі сөзден құралған сөйлемдерді құру («Мен...», «Біз...»), екінші	6.3.1.1 басшылық көмекпен практикалық әрекеттер туралы әңгіме құрастыру	7.3.1.1 бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін білу, суреттерден сыпайы бас тарту туралы сөздерді білу және айту

	<p>жақтан («Сен...», «Сендер...»), үшінші жақтан («Ол...», «Олар...»), «графикалық көмекті» символикалық суреттерді, бсқа да көрнекіліктерді қолданып</p>		
	<p>5.3.1.2 сөздерді, сын есімдерді септіктерде дұрыс қолданып, жақсы таныс заттарды қолданып, жай жайылма сөйлемдер құру</p>	<p>6.3.1.2 сурет-графикалық жоспар құру (қажетті суреттерді немесе диаграммаларды таңдап, ретке келтіріп)</p>	<p>7.3.1.2 өткен тақырыптар бойынша фразалық модельдерді қолдана отырып, үй - жайлардың, жиһаздардың, безендірудің сыртқы түрі мен мақсатын сипаттай отырып, «Пәтерге саяхат (фотосуреттер немесе бейнелер бойынша)» үйлесімді әңгіме құрастыру</p>
	<p>5.3.1.3 логопед соңынан тақпақ, санамақтарды қайталау</p>	<p>6.3.1.3 моделге сәйкес сөз тіркесін жасау: сын есім плюс зат есім плюс зат есім (есім сөз) плюс етістік (Әдепті бала дәрігерге алғыс айтады) мұғалім-логопедтің басшылығымен</p>	<p>7.3.1.3 сөз тіркесін бірекі сөзбен, көрсетумен, қимылмен толықтыру, түрлендіру, предикаттың бетін, уақыты мен санын, субъектінің немесе толықтырудың бетін, санын және жынысын өзгерту, белгілер мен сөздер-заттарды ауыстыру, грамматикалық және тақырыптық контексті өзгертпей (шкафта Жасыл кастрөл бар. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр)</p>
	<p>5.3.1.4 қысқа қарапайым ертегілердің, әңгімелердің сюжеттерін иллюстрацияға</p>	<p>6.3.1.4 есіктердің ашылуымен бірге жүретін жол беру, ауыр салмақ көтеруге көмектесу, өз</p>	<p>7.3.1.4 модель бойынша сөз тіркестерін құру: зат есім (есімдік) плюсзат есім плюс етістік «Кино» тақырыбындағы зат</p>

	сүйене отырып қол жетімді деңгейде түсіну және өз сөзімен жеткізу	орныңызды алу туралы ұсыныс жасау	есім. Театр. Көрме» (Мен театрға әдемі киінемін. Анам пальтосын гардеробқа тапсырады)
5.3.1.5	сөйлеу әрекетіне қызығушылық таныту, жеке сөздерді, сөз тіркестерін айтуға және қайталауға деген ұмтылыс – эмоционалды бірлік аясында, табиғат немесе отбасы туралы әңгімеде өзара әрекеттесуге ұмтылу	6.3.1.5 адамның мінезін анықтау сюжеттік сурет бойынша, модель бойынша сөйлемдер құрастыру кезіндегі оның әрекеттері: зат есім (есімдік) плюс етістік-есімдік плюс сын есім (Ол төбелеседі-ол зұлым), ойын-әңгімеге қатысу	7.3.1.5 Мұғалім-логопедтің сұрақтары бойынша фотосуреттердің реттілігін орнатып, кезінде-экскурсияның іздері бойынша арқылы әңгіме құру, суреттерді көшірмелерге жапсыру
5.3.1.6	“Үй өсімдіктеріне күтім жасау» туралы модель бойынша әңгіме (3-5 сөйлемнен)	6.3.1.6 киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарауды және талқылауды бастау, киім үлгілері мен шаш үлгілерін талқылау бойынша диалогқа қатысу, «Қуыршақты киіндір» ойынын ойнау	7.3.1.6 ұсынылған бірнеше жолдан стильге сәйкес келетін репликаны таңдау арқылы әңгімелер құру
5.3.1.7	“Үй жануарлары (қоян, мысық, ит)» сенсорлық жоспары, фото және бейнематериалы бойынша сипаттама-әңгіме құру, "Менің сүйікті тағамым»	6.3.1.7 суреттерде бейнеленген өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен «Кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?», дауды жүргізу ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру	7.3.1.7 тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында әңгімені бастау және өрістету
5.3.1.8	жалпы талаптар мен ережелерді саналы түрде орындай отырып, тыйым салу белгілерін ұжымдасып, бояуға	6.3.1.8 бірінші, екінші және үшінші жақтан ұйымдастырушылық және бағыттаушы көмекті пайдалана отырып: графикалық кеңестер, символдық бейнелер және басқа да	7.3.1.8 жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтардың, сөйлеу құралдарының көмегімен-мұғалімнің басшылығымен айтып

	қатысу (саябаққа экскурсия ізімен)	көрнекі тіректер арқылы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру («Мен нан сатып аламын», «Біз мерекеге торт сатып аламыз», «Ол...», «Олар...»)-	беру
	5.3.1.9 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдау: зат есім плюс зат есім, зат есім плюс етістік, сын есім плюс зат есім плюс етістік: Менің көзім бар, кітапты көремін, мұрным бар, гүлді иіскеймін (тексеру)	6.3.1.9 жеке тәжірибеден сұрақ-жауап сөйлеу формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру	7.3.1.9 мұғалім-логопед бірге пішіні, түсі, мөлшері, дәмі көрсетілген сипаттамалық әңгімелер құру-жемістер, жидектер, көкөністер туралы (нақты тақырып бойынша, муляж, сурет бойынша)
	5.3.1.10 бояғышты таңдау, киім элементтерін бейнелеу және атау: жаға, қалта, жең, сын есімдермен үйренген келісімдерді қолдана отырып, киім заттарын салыстыру арқылы портреттерді, досыңызды, тәрбиеші немесе ата-анаңды түсіндіруге қатыс: көгілдір куртка, ал шалбар қара		7.3.1.10 сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін (сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім-логопедтің пиктограммалары, қимылдары бойынша) – мұғалім-логопедпен бірлесіп жасау
	5.3.1.11 қызығушылықтары туралы әңгімелерге қатысу		
	5.3.1.12 табыс септігінде (кімге?неге?) сөйлемді аяқтау сұрақтың сөздеріне сүйене отырып тұжырымдау		

3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.1 денені тік ұстау, әңгімелесушінің көзіне тік қарау, мимика, ым-ишара, патомимика қолданып, сұраққа жауап беру	6.3.2.1 екі - төрт сатылы нұсқауларды орындау кезінде мимика, қимыл арқылы есту зейінін және бағытталған сөйлеуге назар аудару	7.3.2.1 рөлдік ойындарда бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін түсіну, білу және белсенді қолдану, көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту, оның «мейірімді» бетіне қарама
	5.3.2.2 тану, қайта құру өз сезімдері мен көңіл-күйлерін барабар сөзбен сүйемелдеу	6.3.2.2 өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен диалогты бастау, дау ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру (сөйлеуді білмейтін балалар ауызша емес қарым-қатынас құралдары арқылы диалогқа қатысады: пиктограмма, қимыл, мимика)	7.3.2.2 «Бейтаныс адамдармен мінез-құлық ережелерін» жатқа білу, рәміздерге, суреттерге сүйене отырып (хормен) көбейту
	5.3.2.3 көп сатылы нұсқауды түсіну (менің – сенің)	6.3.2.3 «Дүкенде» сюжеттік картинасы бойынша сұрақтарға жауап беру: «Бұл кім?», «Сатушы не істейді?», «Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?», «Сен шайға печенье немесе бауырсақ аласың ба?» - ситуациялық ойында пысықталған сөз тіркестері мен интонацияларды кейіннен жандандыра отыру	7.3.2.3 өз атың атауың керек болған кезде, ал жоқ кезде, сыпайы бас тартудың үйренген тұжырымдамаларын қолдана отырып, рөлдік ойындарда суреттерді талдау кезінде ережелерді білетіндігінді көрсету
	5.3.2.4 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдай отырып, тақырыпты беруді сұрау: бұйрық	6.3.2.4 «Дәрігердің қабылдауын күту» сюжетті-рөлді ойынын бастау, жүргізу және логикалық түрде аяқтау	7.3.2.4 құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына (қағаз және виртуалды\цифрлық) жазу, кіші және үлкен

	райындағы етістік (Суғар!), зат есім плюс табыс септігінде етістік, хормен және қимылмен үйлестіру		сыйлықтарды тапсыру және қабылдау жағдайына үйренген сөз тіркестерін, мимикалық позалар мен қимылдарды пайдалану
		6.3.2.5 өз суреттерімен пайымдауларды нығайта отырып, өз бойындағы және басқа да білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылауға қатысу	7.3.2.5 күнделікті өмір, отбасы мүшелерінің қызметі: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу тақырыбындағы рөлдік ойындарды бастау, ашу, қолдау және қисынды түрде аяқтау

4) «Оқылым және жазылым» бөлімі:

Бөлімше	Оқу мақсаттары		
	5 сынып	6 сынып	7 сынып
4.1. Балама оқу	5.4.1.1 «Мен, менің денем»; «Тұрмыстық заттар» тақырыптары аясында символдар мен пиктограммаларды оқу	6.4.1.1 сөйлемнің басында бас әріп жазу ережесін және сөйлемнің соңындағы нүктені сақтау	7.4.1.1 қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату (е, ё, и, ю, я, ь) 7.4.1.2 орфоэпия ережелерін сақтай отырып оқу, қолжазба материалы
	5.4.1.2 «пісіру», «дастархан жаю» пиктограммаларын біліп, қолдану	6.4.1.2 тыңдалған мәтінге суреттерді таңдау азық-түлік, жануарлар, балық, табиғат, адамдардың кәсіптері, іс-әрекеттері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк қызметкері)	7.4.1.3 жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды тану-таңбаларды жаһандық «оқу»: тоқтау, қауіпті, улану; жеуге жарамсыз; ауысу, дүкен, дәріхана)
	5.4.1.3 суреттер мен суреттердің мазмұнын «Мәтін бойынша мен не атайтынымды көрсет», «Бірдей суреттерді тап» пиктограммаларын қолдана отырып, оқылған мазмұнға қатысты көрнекі	6.4.1.3 тақпақ немесе қысқа әңгіменің тыңдалған мәтініне сәйкес қимылдарды орындау	7.4.1.4 мұғалім-логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, жыл мезгілдері және табиғат құбылыстары туралы, мұғалім-логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты

	көлемді және жазықтық модельдер арқылы айту		«оқу») бағдарлау; мәтінді тыңдап, оқығанда сәйкес пиктограммаларды таңдау «жинау», «жұлу», «суғару» сөздерді тану
	5.4.1.4 логопед-мұғаліммен бірге шығармалардың кейіпкерлерін атаңыз, оларды иллюстрацияларда көрсетіп қарапайым деңгейде тақпақтар мен ертегілерді, қысқа әңгімелерді тыңдап, талқылау	6.4.1.4 мұғалім-логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, күн тәртібі, демалыс және т. б. туралы), мұғалім-логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты «оқу» арқылы бағдарлау	
	5.4.1.5 тыңдау кезінде өлең жолындағы соңғы сөзді келісу, содан кейін барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып, дербес қайталау	6.4.1.5 М, Н әріптерін атау (5-және 3см контуры бойынша кесілген)	7.4.1.5 әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды мақсатты түрде қарау, талқылауға қатысу
	5.4.1.6 дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде, дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, жартылай жаһандық және жаһандық оқуды (АУ, УА-УА, ОО) қолдана отырып, а, О, У, И, Е, У, буындар мен сөздерді оқу	6.4.1.6 «көру сканерлеуі» негізінде тиісті пәндер мен суреттерге тіркелген карточкалар бойынша М, Н әріптері бар сөздерді «оқу» («жаһандық оқу»)	7.4.1.6 бейтаныс ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, кейіпкерлерді шығармаларға арналған иллюстрацияларда алдын-ала көрсету
	5.4.1.7 суреттердің, әріптер мен сандары бар карточкалардың арасынан А, Ә, О, Ө немесе У әрпі бар карточкаларды таңдау	6.4.1.7 тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., пиктограммалардың астындағы сөздерді оқып, сөздердегі	7.4.1.7 өз бетінше өлең жолындағы соңғы 1-2 сөзді-семантикалық болжам бойынша немесе тыңдау барысында рифмо-ырғақтық ассоциация бойынша, содан кейін барлық қол жетімді құралдарды қолдана

		бірдей әріптерге А,Ә, О, Ө, У,Ү, Ұ, И, Е, Ы, М, Н әріптерін қою	отырып, өлендерді өз бірлесіп аяқтап айту
5.4.1.8 тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді «оқу» («визуалды сканерлеу» және кескінге сүйену негізінде)	6.4.1.8 балалар мен ата-аналар туралы журналдарды, сән журналдарын қызығушылықпен «оқыңыз»:	иллюстрацияларды, мақала атауларын қарау, «зерттеу»	7.4.1.8 алғаш естіген мәтінге негізделген драмалық ойындарды бастау, сюжетті ашу, іс-әрекеттерді ойлап табу
5.4.1.9 танысқан сөздері бар карточкаларды белгілі бір суреттерге салыңыз немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту	6.4.1.9 артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген Б, П әріптерін көрсету, суреттер мен сандар арасында Б, П әріптері бар карталарды іріктеу	7.4.1.9 суреттер мен сандар арасында Т, Д әріптері бар карталарды таңдау, Т, Д әріптерін оқу, оларды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту	
5.4.1.10 пиктограммалармен жазылған сөздерді оқыңыз: үй, мұрын, терезе, тақта, орындық, жаһандық оқу әдісін қолдана отырып, оларды нақты заттармен байланыстыру	6.4.1.10 таныс әріптерден сөздердің құрамын білу: ана, әке, апа, үй осы сөздермен карталарды ажырату, мұғалім- логопедтің тапсырмасы бойынша қажетті сөзді таңдау, жаңа және таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру	7.4.1.10 «жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз, ана, әке, үйе т. б.» сөздерін жаһандық түрде оқып, пиктограммалармен қол қойып, А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қою	7.4.1.11 сөздеріндегі сол әріптерге әріптерді дыбыссыз артикуляция арқылы тану және оларды символдық бейнелермен сәйкестендіру
5.4.1.11 А, Ә, О, Ө, У,Ү, Ұ, И, Э әріптерін екпінге қарай басып қою	6.4.1.11 дауысты дыбыстардың белгілерін графикалық белгілермен білу және ажырату: әр дыбысты белгішемен, содан кейін сәйкес басылған әріппен дәйекті түрде байланыстыру- дыбыстар әр түрлі дауыстық күшпен, интонациямен айтылады, оқытылған сөздердегі әріптерді		

		тану	
	5.4.1.12 суреттегі затты, ойыншықты - аналогты (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет – кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе «оқылған» мәтінге) табу		
4.2. Графика және жазу	5.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ)	6.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ)	7.4.2.1 әріптерді буынға біріктіру (ма, му, біз, мо, ми), содан кейін бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру кезінде кері буынға дәйекті түрде қосыңыз
	5.4.2.2 мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша өткен А, О, Ө, У, Ү, Ұ, Е әріптерінің үлгілері мен моделдерін (5-10 см) қара, түрлі-түсті қарындаштар, шарикті қаламдар айнала сызып бояу	6.4.2.2 танысқан П,Б,С,Т,Л,Д,М әріптерін ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған модельдерді, трафареттер мен шаблондарды (5-10 см) айнала сызу	7.4.2.2 таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, шана), басылған\жазылған сөздегі тиісті ұяға буын бар карталарды салу
	5.4.2.3 АБАБ, ААББ АББА, ААБББААБ сызбасы бойынша мұғалім-логопедпен бірлесіп немесе оның азғана көмегі арқылы шаршы, шеңберде, жолақта дайын элементтерден қарапайым өрнектер жасау	6.4.2.3 қағаз жолағында нүктелер мен соққылардың үлгілерін жасай отырып, бояулармен өрнектер жасау	7.4.2.3 трафареттер, контурлы сызықтар (нүктелер) бойынша «жазу» А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э, Ы, І, П, Б, М, Т, Д, Н (әріптердің өлшемі — 1-3 см)
	5.4.2.4 әртүрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояған кезде қарындашты дұрыс ұстай отырып, жұмыс	6.4.2.4 бірдей пішінді, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу, үлгіні қайталамас бұрын талдай отырып, жолақта, шаршыда,	7.4.2.4 мектеп керек-жарақтарын білдіретін сөздерді пиктографиялық түрде «жазу», заттарды пиктограммалармен байланыстыру, сұрақ

	КОЛЫҢЫЗДЫ дұрыс ЖЫЛЖЫТУ	шеңберде, сопақшада (үлгі бойынша) үлгі жасау	бойынша оған сәйкес пән мен пиктограмманы таңдау; «сұрақ-нұсқауға» жауапты тауып оқу: «Бормен қай жерге жазуға болады?», «Қағазға немен жауға болады?», «Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?»
	5.4.2.5 үлкен қағаз парақтарына қылқаламмен, қарындаш, қаламмен түзу және қисық сызықтар салу	6.4.2.5 А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э, Ы, І, М, Н, Ң әріптерін трафарет бойынша жазу (әріптердің өлшемі — 3 см) —балалардың жеке мүмкіндіктеріне қарай	
	5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау	6.4.2.6 музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес, арнайы торкөз және жол дәптеріне көлденең, тік, сынған сызықтарды бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелерін салу	
	5.4.2.7 саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен контурлық кескін бойынша арнайы таңдалған музыкамен – жылдамдықпен, нүктелермен және өз бетіңізше «жазу»	6.4.2.7 сызықтарды жазу: —>	
	5.4.2.8 парақты тігінен және көлденеңінен сызғышпен және торкөздер бойынша сызу линейке в виде клеточек (мұғалім-логопедтің көмегімен)	6.4.2.8 қосымша элементтермен ерекшеленетін ұқсас графемаларды ажырату: и-ш, о-а, о-ө, к-к, ү-ұ элементтердің кеңістіктік орналасуы: б-д-в сызбасы қиын з, к	
	5.4.2.9 өз алақанын саусақпен сызу және		

	алынған суреттерден композиция жасаңыз		
--	--	--	--

39. Бағдарлама зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7 сыныптары үшін «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

40. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады. «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы негізінде мұғалім-логопед оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескеріп, жеке бағдарламалар құрастырады

Параграф 3. Зиятының орташа түрде бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-7-сыныптары үшін «Сөйлеу тілінің даму кемшіліктерін түзету» оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақмерзімді жоспар (оқыту қазақ тілінде)

1) 5 сынып:

1-кесте

Бөлімдер	Бөлімшелер	Оқу мақсаттары
I тоқсан		
1.«Тілдің психологиялық базасы»	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.1 қоршаған орта дыбыстарын тындау, естуінің шоғырлануын көрсету ; 5.1.1.2 жақын жерде қозғалып келе жатқан затты көзімен бақылау (көлденеңінен, тігінен, шеңбер бойынша, алдыға/артқа) бір минут
	1.2. жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.1 адамға қажетті киім мен аяқ киімді сыртқы түріне, көңіл-күйіне қарай-дәлелмен таңдау ; 5.1.2.2; тиісті мимикалық және пантомимикалық позаларды қабылдап, зейінді көрсету және қоршаған оқиғаларға жауап беру
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.1 еліктеуге арналған тыныс алу- дауыстық және артикуляциялық жаттығулар. Дұрыс физиологиялық (диафрагмалық-қабырға) тыныс алуды, қысқа және үнсіз тыныс алуды (иықты көтермей), тыныш және бірқалыпты (ұртты толтырмай) дем шығаруды бекіту; 5.2.1.2 дауысты дыбыстарды біртіндеп айта білу, олардың санын көбейту; 5.2.1.3 үлгі бойынша дыбыстау процесінде бір буыннан екіншісіне біркелкі ауысу
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.1 ата-аналардың, мұғалімдердің аты-жөнін, жасын, атын және әкесінің атын, айналасындағылардың, өмірге қажетті заттардың аттарын білу және сұрау бойынша атай білу;

		5.2.2. 2 сөйлеуде адамның бет-әлпетін, эмоциясын, көңіл-күйін (жақсы, жаман, қалыпты), эмоциясын (қуаныш), қайғысын (мұңаюын), білдіретін сөздерді белсенді қолдану), күйлер (қайғыру, ауыру, біреуді сағыну); 5.2.2.3 практикалық материалда сөзжасау дағдыларын қолдану
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.1 Өз атынан эмоциямен (педагогтың көмегімен) хабарлама түріндегі екі сөзден құралған сөйлемдерді құру («Мен...», «Біз...»), екінші жақтан («Сен...», «Сендер...»), үшінші жақтан («Ол...», «Олар...»), «графикалық көмекті» символикалық суреттерді, бсқа да көрнекіліктерді қолданып; 5.3.1.2 сөздерді, сын есімдерді септіктерде дұрыс қолданып, жақсы таныс заттарды қолданып, жай жайылма сөйлемдер құру; 5.3.1.3 логопед соңынан тақпақ, санамақтарды қайталау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.1 денені тік ұстау, әңгімелесушінің көзіне тік қарау, мимика, ым-ишара, патомимика қолданып, сұраққа жауап беру
4.«Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	5.4.1.1 «Мен, менің денем»; «Тұрмыстық заттар» тақырыптары аясында символдар мен пиктограммаларды оқу; 5.4.1.2 «пісіру», «дастархан жаю» пиктограммаларын біліп, қолдану; 5.4.1.3 суреттер мен суреттердің мазмұнын “Мәтін бойынша мен не атайтынымды көрсет”, «Бірдей суреттерді тап» пиктограммаларын қолдана отырып, оқылған мазмұнға қатысты көрнекі көлемді және жазықтық модельдер арқылы айту
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ); 5.4.2.2 мұғалім-логопедтің нұсқауы бойынша өткен А, О, Ө, У, Ү, Ұ, Е әріптерінің үлгілері мен моделдерін (5-10 см) қара, түрлі-түсті қарындаштар, шарикті қаламдар айнала сызып бояу
2 четверть		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.3 адамның түріне, фотосуретіне 30 секунд көзін тоқтату
	1.2. жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.3 схемалық сенсорлық жоспар бойынша тақырыпты тыңдау, қарау және тактильді зерттеу
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық	5.2.1.4 ысқырық және ызың фонемалардың жеке айтылуын дифференциациялау (с-ш, з-ж, ц-с); 5.2.1.5 қойылған дыбыстарды айту кезінде күш-жігерді,

	құрамы	дыбыстарды, буындарды, сөздерді анық және нақты айтуға ұмтылуды көрсету
	Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.4 көкөністерді, жемістерді, ағаштарды, саңырауқұлақтарды, бөлме өсімдіктерін және үй жануарларын атау, тану, түсі, пішіні және дәмі бойынша салыстыру; 5.2.2.5 бөлме өсімдіктері мен жануарларға, жиһазға, киімге күтім жасау әрекеттерінің мағынасы бар етістік және номинативті лексиканы түсіну және белсенді қолдану, жуу, сүрту, тазалау, шаю, жуу, жанармай құю, түзету, жасау (тазалау) сөздерінің мағыналарын ажырату, септіктердің жалғауларын түсіну
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.4 қысқа қарапайым ертегілердің, әңгімелердің сюжеттерін иллюстрацияға сүйене отырып қол жетімді деңгейде түсіну және өз сөзімен жеткізу; 5.3.1.5 сөйлеу әрекетіне қызығушылық таныту, жеке сөздерді, сөз тіркестерін айтуға және қайталауға деген ұмтылыс – эмоционалды бірлік аясында, табиғат немесе отбасы туралы әңгімеде өзара әрекеттесуге ұмтылу; 5.3.1.6 «Үй өсімдіктеріне күтім жасау» туралы модель бойынша әңгіме (3-5 сөйлемнен)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.2 тану, қайта құру өз сезімдері мен көңіл-күйлерін барабар сөзбен сүйемелдеу
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	5.4.1.4 логопед-мұғаліммен бірге шығармалардың кейіпкерлерін атаңыз, оларды иллюстрацияларда көрсетіп қарапайым деңгейде тақпақтар мен ертегілерді, қысқа әңгімелерді тыңдап, талқылау; 5.4.1.5 тыңдау кезінде өлең жолындағы соңғы сөзді келісу, содан кейін барлық қол жетімді байланыс құралдарын қолдана отырып, дербес қайталау; 5.4.1.6 дыбыстардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде, дыбыстарды айту кезінде еріннің орнын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, жартылай жаһандық және жаһандық оқуды (АУ, УА-УА, ОО) қолдана отырып, А, О, У, И, Е, У, буындар мен сөздерді оқу
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.4 әртүрлі әдістерді қолдана отырып, қағаз парағының бетін бояған кезде қарындашты дұрыс ұстай отырып, жұмыс қолыңызды дұрыс жылжыту; 5.4.2.5 үлкен қағаз парақтарына қылқаламмен, қарындаш, қаламмен түзу және қисық сызықтар салу; 5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау
3 тоқсан		

1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.4 таныс затты жеке бөліктері, оларға тән дыбыстары (дыбыс шығаратын ойыншықтар) бойынша, сипап сезіп тану; 5.1.1.5 ырғақты суретті дыбыстың күшін ажырата отырып қайталау (екіден төртке дейінгі сигналдар)
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.4 өткен тақырыптар бойынша зат, сурет және питограмманы сәйкестендіру; 5.1.2.5 практикалық іс-әрекет процесінде жануарларға қамқорлық пен қауіпсіз мінез-құлықты көрсету
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.6 дыбыстарды жеке күйде дұрыс және айқын айту, дауыстылар [а, ә, у, о, і], дауыссыздар [т, м, с, х], оларды сөздің басы мен соңында ажырату; 5.2.1.7 екі-үш буынды сөздерді дауыссыз дыбыстар қатар келмейтін жағдайда және жабық буында (шана, телефон, қалашық), дауыссыз дыбыстар қатар келген жағдайда (алма, ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту, йот дауысты дыбыстары бар сөздер (а, е), дифтонгтың орнын анықтау; 5.2.1.8 екі буынды сөздерді тұйық буынмен және ортасында (Нұрлан, Асқар), үш буынды сөздерді тұйық буынмен (телефон, қалампыр) анық айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.6 осы және өткен шақ зат есімдері мен етістіктерінің көптік жалғауын көпше жалғауымен түсіну және қолдану; 5.2.2.7 зат есімнің кішірейткіш мән беретін жұрнақтардың мағынасын түсіну және қолдану (-ше, -ша); 5.2.2.8 «Менің денем және мен», «Менің үйім, менің отбасым» (дымқыл, құрғақ) тақырыптары бойынша сын есімдер мен зат есімдерді, дене мүшелерінің атаулары мен белгілерін және олардың функцияларын, сыртқы түрі мен сипатын, дәретхана заттарын қолдана отырып, «сәйкестік» байланыс түрімен сөз тіркестерін құрастыру
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.7 “Үй жануарлары (қоян, мысық, ит)» сенсорлық жоспары, фото және бейнематериалы бойынша сипаттама-әңгіме құру, «Менің сүйікті тағамым»; 5.3.1.8 жалпы талаптар мен ережелерді саналы түрде орындай отырып, тыйым салу белгілерін ұжымдасып, бояуға қатысу (саябаққа экскурсия ізімен); 5.3.1.9 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдау: зат есім плюс зат есім, зат есім плюс етістік, сын есім плюс зат есім плюс етістік: Менің көзім бар, кітапты көремін, мұрным бар, гүлді иіскеймін (тексеру)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.3 көп сатылы нұсқауды түсіну (менің – сенің)
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	5.4.1.7 суреттердің, әріптер мен сандары бар карточкалардың арасынан А, Ә, О, Ө немесе У әрпі бар карточкаларды таңдау;

		5.4.1.8 тиісті заттар мен суреттерге бекітілген карточкалар бойынша сөздерді «оқу» («визуалды сканерлеу» және кескінге сүйену негізінде); 5.4.1.9 танысқан сөздері бар карточкаларды белгілі бір суреттерге салыңыз немесе оларды тақтаға, терезеге бекіту
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.6 қағазда, құмда (жармада) нүктелерді, сызбаларды, шеңберлерді, кресттерді, толқынды сызықтарды қайталау және кезектестіру жаттығуларын орындау; 5.4.2.7 саусақтармен, қарындаштармен, қаламдармен контурлық кескін бойынша арнайы таңдалған музыкамен – жылдамдықпен, нүктелермен және өз бетіңізше «жазу»
4 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	5.1.1.6 қозғалыссыз көзден жоғары, төмен, көз бойындағы, қарама-қарсы тұрған затты көзімен бақылау 1 минут бойы;
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	5.1.2.6 қызығушылық пен қызығушылықты көрсете отырып, қоршаған оқиғаларға, диалогтарға көрнекі назар мен реакцияны шоғырландыру
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	5.2.1.9 бір, екі, үш буынды сөздердің ырғақты үлгісін үлгі бойынша көбейту; 5.2.1.10 артикуляция мүшелерінің орналасуын атау және білу
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	5.2.2.9 сөйлеу кезінде етістіктерді қолданыңыз: жуыну, шомылу, киіну, шешіну, тарау; 5.2.2.10 әр түрлі интонациясы мен қарқыны бар сөздерді анық айту (еліктеуге негізделген); 5.2.2.11 үш буынды сөздерді қиылысқан және жабық буынмен (ескерткіш, бастық, сатушы, Ақмарал) анық айту
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	5.3.1.10 бояғышты таңдау, киім элементтерін бейнелеу және атау: жаға, қалта, жең, сын есімдермен үйренген келісімдерді қолдана отырып, киім заттарын салыстыру арқылы портреттерді, досыңызды, тәрбиеші немесе ата-ананды түсіндіруге қатыс: көгілдір куртка, ал шалбар қара; 5.3.1.11 қызығушылықтары туралы әңгімелерге қатысу; 5.3.1.12 табыс септігінде (кімге?неге?) сөйлемді аяқтау ;сұрақтың сөздеріне сүйене отырып тұжырымдау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	5.3.2.4 модельдер бойынша сөз тіркестерін тұжырымдай отырып, тақырыпты беруді сұрау: бұйрық райындағы етістік (Суғар!), зат есім плюс табыс септігінде етістік, хормен және қимылмен үйлестіру
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	5.4.1.10 пиктограммалармен жазылған сөздерді оқыңыз: үй, мұрын, терезе, тақта, орындық, жаһандық оқу әдісін қолдана отырып, оларды нақты заттармен байланыстыру; 5.4.1.11 А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э әріптерін екпінге қарай басып қою;

		5.4.1.12 суреттегі затты, ойыншықты - аналогты (түрлі-түсті сурет-иллюстрация, контурлық сурет, оқушыға мұғалім салған сурет, төрт бөліктен тұратын сурет – кітаптағы мұғаліммен бірге тыңдалған немесе «оқылған» мәтінге) табу
	4.2. Графика және жазу	5.4.2.8 парақты тігінен және көлденеңінен сызғышпен және торкөздер бойынша сызу линейке в виде клеточек (мұғалім-логопедтің көмегімен; 5.4.2.9 өз алақанын саусақпен сызу және алынған суреттерден композиция жасаңыз

2) 6 -сынып:
Кесте- 2

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.1 берілген темппен ырғақта қол саусақтарын айналдырып қиымдар жасау
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.1 жалпы артикуляциялық гимнастика жаттығуларын орындау процесінде берілген позаны ұстаңыз (еліктеу және ауызша нұсқау бойынша)
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.1 үйіңнің мекен-жайын, мектептің (балалар үйінің) мекен-жайын, елдің, астананың атауларын білу және сұрау бойынша атай білу 6.2.2.2 сөйлеуде «әдептілік» тақырыбында етістік, номинативті және атрибутивті сөздікті қолдану: қалай дұрыс жүру керек (тура), отыру (түзу), тұру (тез, бірақ асықпау), қолды ұстау, қарау, жөтелу, түшкіру, күлу, тұру, кезекте тұру, жол беру, есікті ашу, мейірімді болу
3. «Фразалық тіл және қатынас»:	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.1 басшылық көмекпен практикалық әрекеттер туралы әңгіме құрастыру; 6.3.1.2 сурет-графикалық жоспар құру (қажетті суреттерді немесе диаграммаларды таңдап, ретке келтіріп)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.1 екі - төрт сатылы нұсқауларды орындау кезінде мимика, қимыл арқылы есту зейінін және бағытталған сөйлеуге назар аудару
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	6.4.1.1 сөйлемнің басында бас әріп жазу ережесін және сөйлемнің соңындағы нүктені сақтау; 6.4.1.2 тыңдалған мәтінге суреттерді таңдау; азық-түлік, жануарлар, балық, табиғат, адамдардың

		кәсіптері, іс-әрекеттері (Сатушы, кассир, сауыншы, балықшы, цирк қызметкері); 6.4.1.3 тақпақ немесе қысқа әңгіменің тыңдалған мәтініне сәйкес қимылдарды орындау
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.1 кеспелі әліпби әріптерін графикалық көшіру (А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ); 6.4.2.2 танысқан П,Б,С,Т,Л,Д,М әріптерін ағаштан, пластмассадан, картоннан жасалған модельдерді, трафареттер мен шаблондарды (5-10 см) айнала сызу
2 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлық гнозис және праксис	6.1.1.2 қорапқа ұсақ заттарды бір мезгілде үлгі бойынша, әртүрлі тәсілмен, екі қолмен салу
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.1 бөлік пен бүтінді тақырыптық суреттерде, сюжеттік картиналарда, Равен матрицаларында, қарапайым басқатырғыштар композицияларында байланыстыру
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.2 дыбыстарды айту кезінде еріннің орналасуын бейнелейтін суреттерге сүйене отырып, олардың дыбыссыз артикуляциясын қабылдау негізінде объективті суреттер-символдарға сүйене отырып, дыбыстарды айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.3 «Әдептілік» тақырыбы бойынша сын есімге жұпты саналы түрде таңдау: әдепсіз-жағымсыз, сыпайы-жағымды
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.3 моделге сәйкес сөз тіркесін жасау: сын есім плюс зат есім плюс зат есім (есім сөз)плюс етістік (Әдепті бала дәрігерге алғыс айтады) мұғалім-логопедтің басшылығымен; 6.3.1.4 есіктердің ашылуымен бірге жүретін жол беру, ауыр салмақ көтеруге көмектесу, өз орныңызды алу туралы ұсыныс жасау
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.2 өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен диалогты бастау, дау ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру (сөйлеуді білмейтін балалар ауызша емес қарым-қатынас құралдары арқылы диалогқа қатысады: пиктограмма, қимыл, мимика)
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	6.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, күн тәртібі, демалыс және т. б. туралы), мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты «оқу» арқылы бағдарлау 6.4.1.5 М, Н әріптерін атау (5-және 3см контуры бойынша кесілген)
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.3 қағаз жолағында нүктелер мен соққылардың үлгілерін жасай отырып, бояулармен өрнектер жасау
3 тоқсан		

1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.3 дене мүшелері, басымен, артикуляция мүшелері, саусақтарымен үлгі және сөздік нұсқау бойынша ерікті қимылдар орындау: жеке, кезектескен, бірінен соң бірі, қимылдар сериясы
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.3 құбылыстар мен оқиғалардың себептері мен салдарын, логикасын анықтау: басында не болды, содан кейін не болды-4-5 сюжеттік суреттер сериясы бойынша
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.3 ақаулы фонемалары жоқ ашық буындардың құрылымының үш буынды сөздерін анық және тұтас айту (Асық ал, ата!); 6.2.1.4 ерте және орта онтогенездің дауыссыз дыбыстарымен дауысты дыбыстардың тіркесімін айту [м,б,п, т, д, н, к, г, х, в, ф]
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.4 сөйлеу этикетінің сөздерін саналы және белсенді қолданыңыз: рахмет, кешіріңіз, өтінемін; 6.2.2.5 «Киім және сән» тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: мерекелік киім, зергерлік бұйымдар, моншақтар, шаш үлгісі, қол, шаш күтімі, тарак, өзін-өзі күту, суық, жылы, ыңғайлы 6.2.2.6 «Денсаулық» тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)
3. «Фразалық тіл және катынас»:	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.5 адамның мінезін анықтау сюжеттік сурет бойынша, модель бойынша сөйлемдер құрастыру кезіндегі оның әрекеттері: зат есім (есімдік) плюс етістік-есімдік плюс сын есім (Ол төбелеседі-ол зұлым), ойын-әңгімеге қатысу; 6.3.1.6 киім үлгілері, шаш үлгілері бейнеленген журналдарды қарауды және талқылауды бастау, киім үлгілері мен шаш үлгілерін талқылау бойынша диалогқа қатысу, «Қуыршақты киіндір» ойынын ойнау; 6.3.1.7 суреттерде бейнеленген өмірлік жағдайларды талдау элементтерімен «Кімдікі дұрыс, кімдікі дұрыс емес?», дауды жүргізу ережелерін сақтай отырып, әңгімелесушілердің мәлімдемелерін өз бақылауларымен толықтыру
	3.2. Вербалды және бейвербалды катынас	6.3.2.3 «Дүкенде» сюжеттік картинасы бойынша сұрақтарға жауап беру: «Бұл кім?», «Сатушы не істейді?», «Дүкеннің осы бөлімінде қандай өнімдер сатылады?», «Сен шайға печенье немесе бауырсақ аласың ба?» - ситуациялық ойында пысықталған сөз тіркестері мен интонацияларды кейіннен жандандыра отыру; 6.3.2.4 «Дәрігердің қабылдауын күту» сюжетті-рөлді ойынын бастау, жүргізу және логикалық түрде аяқтау
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	6.4.1.6 «көру сканерлеуі» негізінде тиісті пәндер мен суреттерге тіркелген карточкалар бойынша М, Н әріптері бар сөздерді «оқу» («жаһандық оқу»);

		6.4.1.7 тиісті суреттерге сөздермен карточкаларды орналастыру немесе оларды нақты заттарға бекіту: тақтаға, терезеге және т. б., пиктограммалардың астындағы сөздерді оқып, сөздердегі бірдей әріптерге А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Е, Ы, М, Н әріптерін қою; 6.4.1.8 балалар мен ата-аналар туралы журналдарды, сән журналдарын қызығушылықпен «оқыңыз»: иллюстрацияларды, мақала атауларын қарау, «зерттеу»
	4.2. Графика және жазу	6.4.2.4 бірдей пішінді, бірақ мөлшері әртүрлі бөліктерден тұратын заттарды салу, үлгіні қайталамас бұрын талдай отырып, жолақта, шаршыда, шеңберде, сопақшада (үлгі бойынша) үлгі жасау; 6.4.2.6 музыкалық аспаптардың ырғақты соққыларына немесе мұғалімнің шапалақтарына сәйкес, арнайы торкөз және жол дәптеріне көлденең, тік, сынған сызықтарды бастапқы, екі және бірнеше тірек нүктелерін салу
4 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	6.1.1.4 дыбыс көзін табу және орнын белгілеп, көрсету
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	6.1.2.4 айнаға өзіне қарап, сыртқы келбетіне сын көзбен қарау, бағалау, жөндеуге тырысу (шашын, киімін, т.б.)
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	6.2.1.5 жеке айтылу қиындықтарын жеңе отырып, басында немесе соңында (нан, тас) бір буынды сөздерді анық айту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	6.2.2.6 «Денсаулық» тақырыбы аясында әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну, саналы және белсенді қолдану: спорт, дене шынықтыру, жаттығу)
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	6.3.1.8 бірінші, екінші және үшінші жақтан ұйымдастырушылық және бағыттаушы көмекті пайдалана отырып: графикалық кеңестер, символдық бейнелер және басқа да көрнекі тіректер арқылы қысқаша сипаттама әңгімелер құрастыру («Мен нан сатып аламын», «Біз мерекеге торт сатып аламыз», «Ол...», «Олар...»); 6.3.1.9 жеке тәжірибеден сұрақ-жауап сөйлеу формасы негізінде қысқа әңгімелер құрастыру
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	6.3.2.5 өз суреттерімен пайымдауларды нығайта отырып, өз бойындағы және басқа да білім алушылардың артықшылықтары мен кемшіліктерін ұжымдық талқылауға қатысу
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	6.4.1.9 артикуляцияны визуалды бақылаусыз есту қабылдауына негізделген Б, П әріптерін көрсету, суреттер мен сандар арасында Б, П әріптері бар карталарды іріктеу 6.4.1.10 таныс әріптерден сөздердің құрамын білу: ана, әке,

		<p>апа, үй осы сөздермен карталарды ажырату, мұғалім-логопедтің тапсырмасы бойынша қажетті сөзді таңдау, жаңа және таныс сөздерді заттармен, суреттермен, пиктограммалармен байланыстыру;</p> <p>6.4.1.11 дауысты дыбыстардың белгілерін графикалық белгілермен білу және ажырату: әр дыбысты белгішемен, содан кейін сәйкес басылған әріппен дәйекті түрде байланыстыру-дыбыстар әр түрлі дауыстық күшпен, интонациямен айтылады, оқытылған сөздердегі әріптерді тану</p>
	4.2. Графика және жазу	<p>6.4.2.7 сызықтарды жазу:</p> <p>6.4.2.8 қосымша элементтермен ерекшеленетін ұқсас графемаларды ажырату: и-ш, о-а, о-ө, к-қ, ү-ұ элементтердің кеңістіктік орналасуы: б-д-в сызбасы қиын з, к</p>

3) 7-сынып:
кесте 3

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары
1 -тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.1 әртүрлі массажерларды (арнайы және алмастырушы) қолданып, өз бетінше 2-3 тәсілден массаж жасау
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.1 топтастыру моделі спецификациясы бойынша түрліне қарай жалпылау
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.1 қарама-қарсы дауысты дыбыстарды ([и-у], [и-о], [а-у], [е-у]) және артикуляцияға жақын дауыссыз дыбыстарды ашық буындарда (жұмсақ таңдайдың қатысуымен: [м-б], [н-д]); жасалу орны бойынша: [п-т], [тна], [м-н]
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.1 жақын сөздер мен сөз тіркестерінің мағыналарының реңктерін ажырату: «күлімсіреу» және «күлкі», «сәлем» және «Қайырлы күн», қоштасу және сәлемдесу кезінде мимиканы қайталау («Қайырлы күн, сәлем ,сәлем (көңілді және көңілді); 7.2.2.2 «Туған күн» тақырыбы бойынша әртүрлі грамматикалық категориялардың сөздерін түсіну және белсенді қолдану: үстел, сыйлық, алғыс сөздерін қою
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.1 бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін білу, суреттерден сыпайы бас тарту туралы сөздерді білу және айту; 7.3.1.2 өткен тақырыптар бойынша фразалық модельдерді қолдана отырып, үй - жайлардың, жиһаздардың, безендірудің сыртқы түрі мен мақсатын сипаттай отырып, «Пәтерге саяхат (фотосуреттер

		немесе бейнелер бойынша)» үйлесімді әңгіме құрастыру; 7.3.1.3 сөз тіркесін бір-екі сөзбен, көрсетумен, қимылмен толықтыру, түрлендіру, предикаттың бетін, уақыты мен санын, субъектінің немесе толықтырудың бетін, санын және жынысын өзгерту, белгілер мен сөздер-заттарды ауыстыру, грамматикалық және тақырыптық контексті өзгертпей (шкафта Жасыл кастрөл бар. Көк кастрөл үстелде тұр. Шәйнектің артында сары кастрөл тұр)
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.1 рөлдік ойындарда бейтаныс ересек адамға айтатын сөз тіркестерін түсіну, білу және белсенді қолдану, көлікке отыруға шақырудан сыпайы бас тарту, оның «мейірімді» бетіне қарама
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	7.4.1.1 қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату (е, ё, и, ю, я, ь); 7.4.1.3 жалпы қауіпсіздік белгілері мен ақпараттарды тану-таңбаларды жаһандық «оқу»: тоқтау, қауіпті, улану; жеуге жарамсыз; ауысу, дүкен, дәріхана)
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.1 әріптерді буынға біріктіру (ма, му, біз, мо, ми), содан кейін бөлінген алфавит әріптерінен буындарды құрастыру кезінде кері буынға дәйекті түрде қосыңыз
2 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1 Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.2 таныс заттарды нақты түрлі түсті, бейнелік, толық емес, бір-біріне салынған суреттерден 10-15 секундта тану
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.2 адекватты интонацияға сәйкес келетін мимикалық реакцияларды тану
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.2 саналы түрде дұрыс айтылатын дыбыстардың артикуляциясы кезінде әртүрлі артикуляциялық органдардың позицияларын көбейту
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.3 мұғалім-логопедпен бірге бақылау және –шы жұрнағы арқылы сөзжасау; 7.2.2.4 оқу пәндерінің, тұрмыстық заттардың, негізгі тағамдардың атауларын ажырату және қолдану: нан, жарма, ұн өнімдері, сүт және сүт өнімдері, қант, көкөністер, жемістер, балық, тамақтану нормалары мен режимі туралы түсінікке ие болу
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.4 модель бойынша сөз тіркестерін құру: зат есім (есімдік) плюсзат есім плюс етістік «Кино» тақырыбындағы зат есім. Театр. Көрме» (Мен театрға әдемі киінемін. Анам пальтосын гардеробқа тапсырады); 7.3.1.5 Мұғалім-логопедтің сұрақтары бойынша

		фотосуреттердің реттілігін орнатып, кезінде-экскурсияның іздері бойынша арқылы әңгіме құру, суреттерді көшірмелерге жапсыру
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.2 «Бейтаныс адамдармен мінез-құлық ережелерін» жатқа білу, рәміздерге, суреттерге сүйене отырып (хормен) көбейту
4. «Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	7.4.1.4 мұғалім- логопед жасаған тақырыптық пиктографиялық стендтерде (тамақ, жыл мезгілдері және табиғат құбылыстары туралы, мұғалім- логопедтің көмегімен стендтен ақпаратты «оқу») бағдарлау; мәтінді тындап, оқығанда сәйкес пиктограммаларды тандау «жинау», «жұлу», «суғару» сөздерді тану
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.2 таныс сөздерден буындарды таңдау (ана, шана), басылған\жазылған сөздегі тиісті ұяға буын бар карталарды салу
3 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.3 қимылдарды етістіктермен, кеңістіктік координаталарды білдіретін сөздермен «Көңілді адамдар» типі бойынша үйлестіру
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.3 бір ұсыныстан екі-үш жалпы қозғалыс тізбегін, заттарды екі қолмен ұстап тұрған екі элементтің тіркесімін қайталау
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.3 саналы түрде қажетті артикуляциялық позаны табу және ұстап тұру процесінде дыбыстардың нормативтік артикуляциялық тәсілдерін жаңғырту (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері); 7.2.1.4 3-4 элементтен (артикуляциялық гимнастиканың арнайы кешендері) жүйелі түрде жасалған қозғалыстарды орындау
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.5 мұғалім- логопедтің көмегімен көрнекі тіректер арқылы етістіктерде көбейте білу және көкөністер мен жемістерді өңдеудегі жүйелілік: сұрыптау, жуу; сақтау (тамақ), етістіктердің префиксальды сөзжасамын қадағалау (жуу, сақтау, сұрыптау, тастау); 7.2.2. «Театр» тақырыбы бойынша әр түрлі грамматикалық категориялардың сөздерін ажырату және қолдану: талғампаз, әдемі, пальто, гардероб, бағдарлама сатып ал, фойеде; 7.2.2.7 кеңістіктік жағдайларды септік жалғауларын түсіну
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	7.3.1.6 ұсынылған бірнеше жолдан стильге сәйкес келетін репликаны таңдау арқылы әңгімелер құру; 7.3.1.7 тапсырмаларды орындау кезінде, үстел үсті ойындарымен сабақ барысында әңгімені бастау және

		өрістетуге; 7.3.1.8 жақсы таныс ертегілер мен әңгімелерді пиктографиялық кодтардың, сөйлеу құралдарының көмегімен-мұғалімнің басшылығымен айтып беру;
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.3 өз атың атауың керек болған кезде, ал жоқ кезде, сыпайы бас тартудың үйренген тұжырымдамаларын қолдана отырып, рөлдік ойындарда суреттерді талдау кезінде ережелерді білетіндігінді көрсету; 7.3.2.4 құттықтауларды, тілектерді құттықтау хатына (қағаз және виртуалды\цифрлық) жазу, кіші және үлкен сыйлықтарды тапсыру және қабылдау жағдайына үйренген сөз тіркестерін, мимикалық позалар мен қимылдарды пайдалану
4. Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	7.4.1.5 әдеби шығармаларды оқу, иллюстрациялар мен картиналарды мақсатты түрде қарау, талқылауға қатысу; 7.4.1.6 бейтаныс ертегілерді, өлеңдерді, қысқа әңгімелерді тыңдау, кейіпкерлерді шығармаларға арналған иллюстрацияларда алдын-ала көрсету; 7.4.1.7 өз бетінше өлең жолындағы соңғы 1-2 сөзді-семантикалық болжам бойынша немесе тыңдау барысында рифмо-ырғақтық ассоциация бойынша, содан кейін барлық қол жетімді құралдарды қолдана отырып, өлеңдерді өз бірлесіп аяқтап айту
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.3 трафареттер, контурлы сызықтар (нүктелер) бойынша «жазу» А, Ә, О, Ө, У, Ү, Ұ, И, Э, Ы, І, П, Б, М, Т, Д, Н (әріптердің өлшемі — 1-3 см)
4 тоқсан		
1. «Тілдің психологиялық базасы»	1.1. Сенсорлы гнозис және праксис	7.1.1.4 сөзге қатысы жоқ дыбыстардың күшін (қатты-ақырын) және алыстығын (алыс-жақын) табиғат дыбыстарын ажырату
	1.2. Жоғарғы психикалық функциялар қызмет элементтері	7.1.2.4 адамдардың сезімдері мен қажеттіліктері туралы тыңдалған мәтіннің жалпы нақты мазмұнын тиісті мимикалық позамен, мазмұнның тақырыппен, суретпен, пиктограммамен және сөзбен байланысын түсіну
2. «Сөздерді түсіну және айтылым»	2.1. Сөздің дыбыстық-буындық құрамы	7.2.1.5 дауысты дыбыстарды, жұптасқан дауысты және дауыссыз, қатты және жұмсақ дауыссыздарды ажырату, артикуляциялық ұқсас дыбыстарды [Р және Л], [М және Б] ажырату, мұрын және ауыз дауыссыз дыбыстары, ауа ағынының бағытын кинестетикалық бақылауды жүзеге асыру
	2.2. Сөздің семантикалық құрылымы	7.2.2.8 ситуациялық телефон диалогында предикативті сөздік пен ілеспе үстеулер мен зат есімдерді ажырату және қолдану: айту, телефонды көтеру, теру, ұялы телефон, тыңдау, үшін таныстыру («Ақмарал тыңдайды», «Әңгімені аяқтайды»), тікелей телефонға сөйлеу, анық, сыбырламау, айқайламау, мұқият тыңдау;

		<p>7.2.2.9 абстрактілі және жалпылау ұғымдарын білдіретін сөздердің мағыналарын түсіну және ажырату (жақсылық, жамандық, сұлулық)</p> <p>7.2.2.10 сандық атауларды түсіну, ажырату және белсенді қолдану (қалыптасқан сандық көріністер шегінде)</p>
3. «Фразалық тіл және қатынас»	3.1. Сөйлем және мәтін	<p>7.3.1.9 мұғалім-логопед бірге пішіні, түсі, мөлшері, дәмі көрсетілген сипаттамалық әңгімелер құру- жемістер, жидектер, көкөністер туралы (нақты тақырып бойынша, муляж, сурет бойынша);</p> <p>7.3.1.10 сөздік және сөзге қатысы жоқ қарым-қатынас құралдарын қолдана отырып, күнделікті мазмұны бар сюжеттік суреттер сериясы бойынша баяндау әңгімелерін (сурет немесе заттың егжей-тегжейін көрсететін мұғалім- логопедтің пиктограммалары, қимылдары бойынша) –мұғалім- логопедпен бірлесіп жасау</p>
	3.2. Вербалды және бейвербалды қатынас	7.3.2.5 күнделікті өмір, отбасы мүшелерінің қызметі: сатып алу, тамақ дайындау, тазалау, жуу, жуу, ұсақ жөндеу тақырыбындағы рөлдік ойындарды бастау, ашу, қолдау және қисынды түрде аяқтау
4. Оқылым және жазылым»	4.1. Балама оқу	<p>7.4.1.8 алғаш естіген мәтінге негізделген драмалық ойындарды бастау, сюжетті ашу, іс-әрекеттерді ойлап табу;</p> <p>7.4.1.9 суреттер мен сандар арасында Т, Д әріптері бар карталарды таңдау, Т, Д әріптерін оқу, оларды әр түрлі дауыс күшімен, интонациямен айту;</p> <p>7.4.1.10 «жаңбыр, қыс, қар, көктем, жаз, ана, әке, үйе т. б.» сөздерін жаһандық түрде оқып, пиктограммалармен қол қойып, А, Ә, О, Ө, У, Ұ, Ү, И, Е, Ы, П, Б, М, Т, Д, Н әріптерін қою;</p> <p>7.4.1.11 сөздеріндегі сол әріптерге әріптерді дыбыссыз артикуляция арқылы тану және оларды символдық бейнелермен сәйкестендіру</p>
	4.2. Графика және жазу	7.4.2.4 мектеп керек-жарақтарын білдіретін сөздерді пиктографиялық түрде «жазу», заттарды пиктограммалармен байланыстыру, сұрақ бойынша оған сәйкес пән мен пиктограмманы таңдау; «сұрақ-нұсқауға» жауапты тауып оқу: «Бормен қай жерге жазуға болады?», «Қағазға немен жауға болады?», «Қарындашты қағаздан қалай өшіруге болады?»